

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
Katedra trestního práva

Diplomová práce

Výpověď obviněného, obžalovaného a svědka v trestním řízení

Zpracovala: Vladimíra Hrušková

Vedoucí diplomové práce: Prof. Ing. Miroslav Rybář, DrSc.

Plzeň 2014

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, 2014

Podpis plným jménem

Na tomto místě bych ráda poděkovala v první řadě mé rodině, která mě podporovala po celou dobu mých studií, dále bych moc ráda poděkovala plk. Ing. Bc. Jiřímu Štecherovi a npor. Bc. Kolínovi za poskytnutí příloh k této práci a v neposlední řadě rovněž vedoucímu práce Prof. Ing. Miroslavu Rybářovi, DrSc. za jeho rady a připomínky.

Děkuji

Hrušková

Obsah

1. Úvod	1
2. Charakteristika výpovědi jako důkazního prostředku	3
2.1. Druhy výslechu	5
2.2. Stadia výslechu	7
2.3 Taktika výslechu	11
2.3.1. Typické výslechové situace	12
2.4. Dokumentace výslechu	14
3. Charakteristika výpovědi jako výsledek výslechu	16
3.1. Konfrontace	16
3.2. Rekognice	19
3.3. Rekonstrukce	25
3.4. Prověrka výpovědi na místě	30
4. Pravidla a postup výslechu ve stádiích trestního řízení	35
4.1. V přípravném řízení	35
4.1.1. Charakteristika přípravného řízení	35
4.1.2. Výslech svědka v přípravném řízení	35
4.1.3. Výslech obviněného v přípravném řízení	36
4.2. V hlavním líčení	36
4.2.1 Stručná charakteristika hlavního líčení	36
4.2.2 Výslech obžalovaného	37
4.2.3. Výslech svědka v hlavním líčení	38
5. Výpověď obviněného	40
5.1. Práva obviněného	40
6. Výpověď svědka	42
6.1. Pojem	42
6.2. Právo odepřít výpověď	43
6.3. Povinnost svědčit	43
6.4. Dítě jako svědek	44
6.4.1. Postupy z případu McMartinova předškolního zařízení	45
7. Výpověď obžalovaného	48
7.1. Závěrečná řeč a poslední slovo	48
8. Ochrana svědka a utajený svědek	50
8.1. Ochrana svědka a dalších osob podle zákona č. 137/2001 Sb.	50

8.1.1. Ohrožená a chráněná osoba	50
8.1.2. Poskytování zvláštní ochrany a pomoci	51
8.1.3. Povinnosti chráněné osoby	53
8.1.4. Oprávnění a povinnosti policie a vězeňské služby	54
8.1.5. Ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci	54
8.1.5 Náklady na poskytování zvláštní ochrany a pomoci	55
8.2. Ochrana svědka podle § 55 odst. 2 TrŘ nebo-li anonymní svědek	56
9. Závěr	58
Resumé.....	60
Seznam použité literatury	62
Příloha – protokol o rekognici podle fotografií.....	A
Příloha – protokol o rekonstrukci.....	D
Příloha – protokol o výslechu svědka	G

1. Úvod

Diplomovou práci na téma „Výpověď obviněného, obžalovaného a svědka v trestním řízení“ jsem si vybrala, abych získala více informací o této problematice. Jelikož se jedná o nejběžnější a nejčastější důkazní prostředek, tak do takového procesního postavení se může dostat každý z nás. V nejlepším případě jako osoba svědka. V roli svědka jsem se již ocitla, a to při rvačce na vesnické zábavě, což byl další důvod, proč jsem si toto téma vybrala jako svojí diplomovou práci.

V druhé kapitole nazvané “Charakteristika výpovědi jako důkazního prostředku“ bych se ráda zabývala výpovědí jako takovou, dále rozdílem mezi výpovědí a výslechem. Uvedla bych, jaké existují druhy výslechu, stádia a v neposlední řadě dokumentace výslechu.

Charakteristika výpovědi jako výsledek výslechu je název mé třetí kapitoly. V této kapitole bych se ráda zabývala zvláštními způsoby dokazování podle trestního řádu, ale také z pohledu kriminalistického, a to konfrontací, rekognicí, rekonstrukcí a prověrkou výpovědi na místě.

Čtvrtou kapitolu jsem nazvala “Pravidla a postup výslechu ve stádiích trestního řízení“. Chtěla bych nastínit postup výslechu, jak v přípravném, tak v hlavním líčení.

Ve výpovědi obviněného, bych naznačila pojem obviněný, dále bych se zabývala, jaká práva obviněný má.

V šesté kapitole ve „výpovědi svědka“ bych se ráda zmínila o pojmu svědek, a rozebrala bych právo odepřít výpověď a naproti tomu bych „postavila“ povinnost svědčit podle trestního řádu. Dále pak trestný čin podle § 346 TZ, kterého se svědek může dopustit. Na závěr této kapitoly bych nastínila výsledek dětí.

V předposlední kapitole nazvané výpověď obžalovaného, bych vymezila rozdíl mezi obviněným a obžalovaným, zásada presumpce neviny. Také bych ráda zmínila pojem “závěrečná řeč a poslední slovo“.

Poslední kapitolou v mé diplomové práci, bych ráda rozebrala ochranu svědka a utajeného svědka. Rozdělila bych ochranu svědka podle trestního řádu a podle zvláštního zákona.

Nepředpokládám, že by moje práce objevila nové poznatky o této problematice, spíše se bude jednat o získání více informací pro mou osobu.

2. Charakteristika výpovědi jako důkazního prostředku

Dokazování je nejdůležitějším procesem pro orgány činné v trestním řízení. V některých případech je výpověď jako jediná cesta k získání důkazů a tím i objasnění událostí, a to tak, aby byl splněn § 1 TrŘ, který nám říká, že účelem trestního řádu je upravit postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.

Trestní řád upravuje dokazování v části první, hlavě páté, resp. § 89 TrŘ. V odstavci 1 tohoto paragrafu se dozvíme, co je nezbytné dokazovat v trestním stíhání. Zejména se jedná o to:

- zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin
- zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek
- podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu
- podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele
- podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení
- okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.

Zajímavé je, že trestní řád důsledně nerozlišuje mezi pojmy „důkaz“, „důkazní prostředek“ a „pramen důkazu“, na rozdíl od nauky. Proto bych teď tyto pojmy vymezila podle toho, co uvádí literatura.

„Důkazem v procesním smyslu je pak přímý poznatek, který orgán činný v trestním řízení získal o předmětu důkazu prostřednictvím důkazního prostředku při procesním dokazování. Procesním důkazem jsou tedy výsledky získané provedením ohledání, obsah výpovědi vyslechnutých osob, obsah listin nebo obsah zpráv zachycených jinak než písemně.“¹

¹ Spurný, J., Psychologie výslechu. 1.vydání. Praha : Portál, s.r.o., 2003, s. 15

„Důkazním prostředkem je procení činnost orgánu činného v trestním řízení za zákonem upravené součinnosti stran, která slouží ve smyslu trestního řádu k poznání skutkové okolnosti, jež má být zjištěna.“²

„Pramenem důkazů jsou nositelé informace, z níž se čerpá poznatek, který je předmětem dokazování.“³

Z toho tedy vyplývá, že za důkaz považujeme např. obsah listiny, obsah výpovědi obviněného nebo svědka, výsledek rekognice, poznatky z ohledání místa činu, osoby, věci. Jedná se o přímý poznatek, který se získá díky důkaznímu prostředku. Jako důkazní prostředek můžeme uvést např. listinu, výpověď obviněného nebo svědka, rekognici, konfrontaci, ohledání místa činu, osoby, věci apod. A pramenem důkazů je tedy obviněný, svědek, předměty ohledání.

Trestní řád obsahuje poměrně velký počet jednotlivých důkazních prostředků. Tím nejdůležitějším je výpověď. V případě rozporů ve výpovědi nebo k objasnění dalších skutečností, se mohou použít následující zvláštní způsoby dokazování, které rozeberu v další kapitole.

V kriminalistické praxi je nejběžnější a nejčastější metoda výslech. Výslech musí být proveden podle podmínek a jen z důvodů stanovených zákonem. Účelem výslechu jsou právně relevantní informace uložené ve vědomí člověka, které jsou získány formou výpovědi. Výpověď je tedy kriminalistická metoda, zatím co výslech je proces, kde na jedné straně stojí vyslychající a na straně druhé vyslychaný. Cílem výslechu je získání informací z paměťových stop. *„Kriminalistika definuje paměťovou stopu jako odraz objektivní reality, který vznikl a formoval se v příčinných souvislostech s kriminalisticky významnou*

² Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 377

³ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 377

*událostí.*⁴ To znamená, že paměťová stopa nese určitou informaci, která má souvislost s objasňovanou událostí. Hlavním podnětem pro vznik této paměťové stopy je vjem.

Lidskou paměť můžeme rozdělit do tří fází. První fáze může trvat několik sekund až desítek sekund. Tato fáze je velmi citlivá a stačí lehký otřes mozku a jedinec zapomene to, co vnímal předtím. V první fázi se odehrává asi toto: To, co vidíme, vnímáme svými smysly.⁵ Ve smyslových orgánech se obraz přemění na nervové impulsy, a právě nervové impulsy potom vytvoří v mozku obraz. Druhá fáze paměti se nazývá tzv. krátkodobá paměť. V této fázi dochází k biochemickým změnám a tato fáze může trvat až několik hodin. Tzv. dlouhodobá paměť je třetí fází a lze ji označit za ustálenou, protože informace v ní obsažené se mohou uchovat několik let, u někoho až celý život.

Informace, které jsou v paměťové stopě, jsou určitým způsobem zašifrované. Kódem k odemčení těchto informací je lidská řeč. Při výpovědi si jedinec vybavuje informace uložené ve své paměti. Tyto informace převede do mluvené nebo písemné formy.

2.1. Druhy výslechu

Výslech je možné rozdělit podle různých hledisek. Jedním je *procesní postavení vyslýchané osoby*. Podle tohoto hlediska rozlišujeme:

Vyžadování potřebných vysvětlení (§ 158 odst. 3 písm. a) TrŘ

Jedná se zejména o vysvětlení od fyzických a právních osob a státních orgánů

Výslech svědka (§ 97 – 104, §55 odst. 2 TrŘ)

viz kapitola 4

Výslech znalce (§ 108 TrŘ)

⁴ Straus, J. a kol., Kriminologická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 97

⁵ Člověk má pět smyslů – zrak, čich, chuť a hmat. Nejdůležitějším je bezpochyby zrak, protože jedinec zrakem dokáže vnímat až 90% všech informací.

Znalecký posudek může být zpracován ústně nebo písemně. V případě písemného zpracování stačí, aby se znalec odvolal na svůj posudek a stvrdil jej. Pokud se jedná o jiné než písemné vyhotovení, musí jej nadiktovat do protokolu.⁶

Výslech podezřelé zadržené osoby (§76 odst. 5 TrŘ)

Podezřelou zadržanou osobu policejní orgán vyslechne, o tomto výslechu sepiše protokol, kde bude uvedeno – místo, čas, a popis zadržení, dále pak osobní údaje zadržené osoby a v nepodstatné řadě i důvod zadržení.

Výslech obviněného (§90 – 95 TrŘ)

Viz kapitola 4

Výslech obžalovaného (§207 – 208 TrŘ)

viz kapitola 4

Dalším kritériem, podle kterého můžeme rozdělit druhy výslechu, jsou *vybraná kriminalisticko-taktická hlediska*:

Podle věku

Podle kriminální zkušenosti

Podle mentální úrovně

Podle fyzického (případně zdravotního) stavu

Využití tlumočnicka při výslechu⁷

Věk je důležitá okolnost, která ovlivňuje základní psychické faktory. Vnímání a odšifrování paměťové stopy je různé u mladistvých, nezletilých, dospělých a starých osob. V případě výslechu podle kriminální zkušenosti je třeba brát v úvahu, zda osoba již byla trestána, nebo jestli má zkušenosti s výslechem. Vyslýchající musí brát ohled na osoby s duševní poruchou nebo psychickou nemocí, tzn., musí formulovat otázky tak, aby byly srozumitelné, a je-li to třeba přizvat k výslechu i psychologa. Někdy je potřeba vyslechnout např. těhotnou ženu, osobu zraněnou nebo umírající, proto výslech nemusí být prováděn pouze v budově policejního orgánu, ale například v domácím, nemocničním prostředí.

⁶ V případě, že je více znalců a shodnou se kladně po vzájemné poradě, podává se za všechny vybraný posudek. Když mají rozdílné závěry, je potřeba vyslechnout každého znalce zvlášť.

⁷ Straus, J. a kol., Kriminalistická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 100-101

Využití tlumočnicka u výslechu je zapotřebí, když se jedná o cizojazyčnou osobu. Nevýhodou je ale fakt, že výslech je pak zdlouhavý a unavující, protože nejprve vyslychající se zeptá tlumočnicka a tlumočnick přeloží osobě vyslychané. Samozřejmě může docházet k nejasnostem a nepřesnostem při překladu.

Další problematikou výslechu je, zda jedinec chce vypovídat pravdu či nikoliv, tedy tzv. vztah vyslychané osoby k vlastní výpovědi. Proto rozeznáváme:

- Výslechy osob, které chtějí vypovídat pravdu a jejichž úmysl se kryje s nastalým následkem
- Výslechy osob, které chtějí vypovídat pravdu, avšak úmysl se z některých objektivních nebo subjektivních důvodů s nastalým následkem nekryje
- Výslechy osob, které nechtějí vypovídat pravdu⁸

2.2. Stadia výslechu

Příprava výslechu

Příprava je jedna z nejdůležitějších fází, co se výslechu týče. Vyslychající si musí nejprve zjistit všechny dostupné informace o objasňované události. Vymezit si všechna fakta, na jejichž základě lze vyvodit předpoklady o tom, co osoba mohla vidět, co vnímala, ale i to, co zaručeně vidět a slyšet nemohla a proč. Musí mít prostudované všechny materiály, které se týkají i osoby vyslychané. Tím mám na mysli analýzu jeho osobnosti, ale i okolí a lidmi, s kterými se stýká. Nestačí se spokojit pouze s názorem o osobě vyslychaného, podle toho jak vypadá, jak se obléká, jak se vyjadřuje a jak se chová. Správný rozbor těchto materiálů, informací, podkladů vede ke zpracování kvalitních otázek, které vyslychající bude pokládat vyslychanému.

Nejčastější dělení je na důkazní a pomocné materiály. Za důkazní materiály můžeme považovat např. zajištěné stopy, věcné a listinné důkazy, znalecké posudky, odborná vyjádření, oficiální zprávy úřadů, revizní zprávy a v neposlední řadě i protokoly o dosud vykonaných úkonech s přílohami. Jako

⁸ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminální. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 327-328

přílohy lze považovat náčrtky, plány, fotografie, magnetofonové pásky, filmový materiál, modely apod. Mezi pomocné materiály řadíme zejména oznámení poškozeného, svědka, výsledky operativního pátrání po osobách a věcech, zjišťování bývalých kontaktů vyslychaného, výsledky různých lustrací a typování v evidencích známých pachatelů, neobjasněných trestných činů, falešných jmen a přezdívek, zvláštních znamení a tetování, v evidenci věcí, fotoalbech a poznatky získané z jiných spisů, v kterých vyslychaný nějakým způsobem figuroval – svědek, poškozený, podezřelý, obviněný.⁹

Vrcholem přípravy je vypracování plánu výslechu. Zde se určí cíle výslechu, připraví se otázky pro vyslychaného. Důležité je i pořadí otázek. Stanoví se, které důkazní materiály budou předloženy u výslechu a které nikoli. V případě, že je více vyslychaných, určí se jejich pořadí. V neposlední řadě se stanoví vhodný čas i místo výslechu. Místo výslechu má neopomenutelný význam na jeho výsledek. Příznivá atmosféra působí totiž pozitivně na psychiku vyslychaného, proto je důležité zajistit, aby při výslechu nedocházelo k rušivým vlivům, což může být například zvonící telefon, klepání na dveře, hluk z jiné místnosti.

Do přípravy výslechu je nutné zahrnout i personální účast u výslechu. Kromě vyslychajícího a vyslychaného může být přítomna zapisovatelka, obhájce, zákonný zástupce, tlumočník, psycholog atd. Dále zvolit vhodné technické prostředky a před výslechem vyzkoušet jejich funkčnost a případně odstranit nedostatky, např. zkontrolovat náplně, pásky.

Písemnou formu má plán výslechu v případě, že se jedná o složitější výslech, kde je důležité mít napsáno, jak při výslechu postupovat. Zachytit nejdůležitější a nejzákladnější momenty výslechu (přípravené otázky a pořadí předkládaných důkazů). V opačném případě postačí jen kusé poznámky o základních a důležitých otázkách, které se výslechem vyřeší.

⁹ Straus, J. a kol., Kriminologická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 105-106

Součástí přípravy výslechu je nejen rozbor osobnosti vyslychaného a nashromážděných materiálů, ale i analýza schopností, znalostí a hlavně psychického stavu vyslychajícího. Vyslychající musí být schopen vést výslech, to znamená, že musí být připraven improvizovat, rychle reagovat na změnu, která nastane během výslechu. Jakési vlastní vnitřní zvažování pomáhá osobě, která výslech povede uvědomit si, zda je ovlivňován negativními vlivy, které působí na jeho psychiku a v případě, že takové vlivy jsou, tak je odstranit. Vyslychající se musí snažit o správné navázání kontaktu s osobou, která bude vyslychána.

Úvodní stádium výslechu

Samotný výslech začíná vstupem vyslychaného do místnosti, kde se výslech bude konat. Automatické by mělo být přivítání osoby, která se bude vyslychat, protože už od tohoto okamžiku se navazuje kontakt mezi vyslychajícím a vyslychaným. Po přivítání následuje ověření totožnosti a vysvětlení, proč dotyčná osoba byla předvolána či předvedena k výslechu. Vyplní se předtištěná část protokolu, resp. doplní se osobní údaje. Nesmí se zapomenout na poučení o jeho právech a povinnostech ve smyslu zákona. Poté, co je vyslychaný poučen o svých právech a povinnostech je potřebné ho vyzvat, aby se vyjádřil k předmětu výslechu. Upozornit vyslychaného, aby rozlišoval mezi tím, na co si vzpomíná s jistotou, respektive co on sám vnímal anebo co slyšel od „druhých“. V tomto stádiu je formování psychologického kontaktu velice důležité.

Učebnice kriminalistiky uvádí: „*Formování psychologického kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným je procesem vhodného působení na psychiku vyslychaného za účelem vyvolání či posílení zájmu vyslychaného učinit pravdivou a úplnou výpověď nebo odstranit motiv nepravdivé výpovědi nebo nechuti vypovídat. Navázání psychologického kontaktu znamená navození takového klimatu, kdy vyslychaný pociťuje potřebu vypovídat pravdivě a má zájem tuto potřebu realizovat.*“¹⁰ K tomuto navázání přispívá např. slušné a korektní vystupování, vyjadřování, styl oblékání vyslychajícího, správné posouzení a hlavně pochopení aktuální situace, v níž se ocitá vypovídající svědek, vhodná volba výslechového prostředí a také psychologický přístup k vyslychané osobě.

¹⁰ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 331

Monolog neboli stadiu souvislého líčení

Jedná se o monolog vyslýchaného. Nastává po úvodním stadiu, tedy o poučení o právech a povinnostech vyslýchaného a seznámení se s předmětem výslechu. Smyslem monologu neboli souvislého líčení je volná výpověď vyslýchaného. Důležité je, aby se vyslýchaný rozhovořil o tom, co o objasňované události ví, co vnímal svými smysly, co považuje za důležité ale i informace, o kterých se dozvěděl od jiných osob. Čím více informací ve své výpovědi zmíní, tím lépe. Strategií je nepřerušovat jeho výpověď, a to i v případě, kdy je evidentní, že nemluví pravdu. Protože jak praví české přísloví, že lež má krátké nohy, je zde velká pravděpodobnost, že se vyslýchaný do svých polopravd nebo lží sám zaplete. Vyslychající může usměrnit jeho výpověď, a to tak, aby se snažil vypovídat v časovém sledu událostí nebo aby vypovídal k jednotlivým osobám či situacím.

Ve stadiu souvislého líčení má hlavní význam analýza výpovědi v průběhu výslechu. Vyslychajícímu umožňuje např.:

- zjistit a podchytit rozpory ve výpovědi,
- zjistit a podchytit rozpory mezi výpovědí a dosud shromážděnými důkazy a informacemi, které mají nedůkazní charakter
- zjistit neúplnost výpovědi
- zjistit a podchytit informace uváděné vyslychaným, které mu nemohly nebo neměly být známy
- učinit závěr, že vyslychaný chce podat objektivní výpověď
- učinit závěr, že vyslychaný nechce podat objektivní výpověď
- zvolit adekvátní taktické postupy pro další stadiu výslechu za účelem získání úplné a věrohodné výpovědi¹¹

Tato část výpovědi se protokoluje buď po částech, nebo si vyslychající v průběhu výslechu píše poznámky a konečný zápis provede až po skončení výslechu.

¹¹ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 332

Dialog neboli stádium otázek a odpovědí

Poslední stádium výsledku se nazývá dialog. Jsou zde kladeny otázky, které navazují na předchozí monolog vyslychaného. Cílem dialogu je doplnit, zkonkretizovat, upřesnit, odstranit rozpory nebo detailizovat předchozí část výsledku. Otázky by měly být krátké a srozumitelné, aby na ně mohla osoba, která je vyslychána odpovědět jednoznačně. Velký pozor je třeba dát na to, jaké otázky jsou pokládány vyslychanému. Vyslychající nesmí pokládat otázky sugestivní (to jsou takové otázky, které již obsahují očekávanou odpověď), kapciózní (lživé nebo úskočné otázky, které zastírají pravý úmysl; položením takovéto otázky by byl vyslychaný sveden k odpovědi, kterou by jinak neučinil), ale i otázky neočekávané. Petr Nesvadba upozorňuje na problematiku neočekávaných otázek, které záleží na kontextu : „ *pokud o této skutečnosti obviněný již hovořil před položením otázky, je tento postup považován za správný právně i eticky, v opačném případě se neočekávaná otázka pokládá za kapciózní.*“¹²

2.3 Taktika výsledku

Mezi taktické postupy můžeme řadit formování psychologického kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným, které jsem nastínila v podkapitole – stádia výsledku. Doplnila bych, že mezi další faktory, které působí při formování psychologického kontaktu, patří také vhodný způsob zajištění přítomnosti vyslychaného. Vyslychaného můžeme buď předvolat, nebo předvést. Předvolání je pro formování psychologického kontaktu samozřejmě vhodnější než předvedení. Předvolat osobu lze písemně, telefonicky a osobně. Za nejvhodnější způsob lze považovat předvolání telefonické, v nejlepším případě osobní předvolání. Jakým stylem bude osoba předvolána, záleží na procesním postavení v objasňované události, dále pak na mentální úrovni dané osoby a v neposlední řadě i na věku. V případě, že osobu nelze předvolat, ale musí se předvést, je zde velká pravděpodobnost, že navázání psychologického kontaktu mezi vyslychajícím a vyslychaným nebude tak jednoduché. „ *Takové aktivity vyslychajícího může vyslychaný vnímat jako projev nepřátelství, v jehož důsledku*

¹² Nesvadba, P., Policejní etika. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2009, s. 273

dochází ke ztrátě kontaktu. Mocenská pozice vyslychajícího limituje možnosti a způsob poskytování podpory (pomoci) při výslechu. Čím větší pravomoc vyslychající (z pohledu vyslychaného) má a uplatňuje, tím větší je tendence vyslychaného k odstupu a nedůvěře.“¹³

Neopomenutelná metoda, kterou zkušený vyslychající používají, je pozorování chování vyslychajícího. Za nejdůležitější složku tzv. nonverbální komunikace je brána mimika vyslychaného. „*S relativně velkou přesností je možné z lidské tváře určit stavy štěstí, překvapení, strachu, zloby, smutku, spokojenosti, nebo zájmu. Je však třeba počítat i s určitými možnostmi zastírání (tzv. kamufláže), zvláště u osob už trestaných anebo z jiných důvodů často vyslychaných osob, které výslechové situace zažily víckrát.“¹⁴* Další částí neverbální komunikace jsou např. pohledy, tělesné pohyby, tělesný postoj, gesta apod.

Tyto metody neverbální komunikace se používají při analýze v průběhu výpovědi vyslychaného. Samozřejmě záleží na profesionální zkušenosti vyslychajícího, na jeho intuici a svou roli zde hraje i metoda logiky.

2.3.1. Typické výslechové situace

Existují tři typické výslechové situace:

- vyslychaná osoba chce vypovídat pravdu, pravdivě vypovídá a její výpověď je relativně úplná
- vyslychaná osoba chce vypovídat pravdu, ale její výpověď je nepřesná, neúplná a v některých epizodách je v rozporu s objektivně zjištěnými fakty
- vyslychaná osoba nechce pravdivě vypovídat a pravdivě nevypovídá¹⁵

¹³ Spurný, J., Psychologie výslechu. 1.vydání. Praha : Portál, s.r.o., 2003, s. 36

¹⁴ Straus, J. a kol., Kriminalistická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 114

¹⁵ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 332-333

První výslechová situace se považuje za nejideálnější. Protože vyslýchaný může a zároveň současně chce vypovídat pravdu. Není ovlivněn žádným negativním vlivem, jako je např. ztráta paměti, zveličování výpovědi apod.

Zatímco druhá výslechová situace je poněkud složitější, protože vyslýchaný sice chce podat výpověď pravdivě, ale z nějakého důvodu nemůže si vzpomenout, vybavit některé okolnosti týkající se objasňované události. V této situaci může vyslychající pomoci vyslýchanému prostřednictvím např. fotografií, náčrtků nebo chronologickým rozložením událostí.

Třetí výslechová situace bývá u výslechů obviněných, podezřelých nebo také svědků, kteří jsou s nimi v příbuzenském, přátelském nebo partnerském vztahu. Nastává totiž situace, kdy vyslýchaný může, ale nechce vypovídat pravdivě. Jediným východiskem z tohoto případu je vyměnění si rolí mezi vyslychajícím a vyslychaným. To znamená, že vyslychající do jisté míry ospravedlňuje jeho jednání, projevuje pochopení pro jeho čin, vyzdvihuje jeho kladné vlastnosti, a v podstatě na něj apeluje tím, že jediným východiskem z této situace je vypovídat pravdivě. Vyslychající může stimulovat kladné vlastnosti vyslychaného jen tehdy, když zná jeho osobnost, jeho žebříček životních hodnot. „*Jestliže vyslychaný sám od sebe nebo na popud vyslychajícího začne morálně hodnotit své protispolečenské jednání, nebo zaujatou pozici lživé výpovědi, zákonitě v jeho psychice vzniká konflikt mezi jeho právním vědomím a morálkou na straně jedné a konkrétním jednáním a postojem na straně druhé. Vyslychající pak svým působením musí posílit kladné vlastnosti vyslychaného tak, aby vyšší mravní city nabyly vrcholu nad motivací lživé výpovědi.*“¹⁶ Tato metoda se nedá použít v případě, že vyslychaný ví, že proti němu nejsou žádné přímé důkazy. V praxi se stává i situace, kdy vyslychaný se přiznává ve své výpovědi, ale po poradě se svým právním zástupcem, svou výpověď odvolává nebo ji zpochybňuje.

¹⁶ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 334

2.4. Dokumentace výslechu

„Obligatořním způsobem dokumentace výslechu je písemné dokumentování v podobě protokolu, v kterém se písemně zadokumentuje celý průběh výslechu a obsah výpovědi.“¹⁷

Záznam v protokolu se objeví již v úvodním stadiu výslechu, kde se při ověření totožnosti vyplní osobní údaje vyslychaného. Monolog vyslychaného by měl být v nejlepším případě doslovně zaznamenán, aby nedocházelo ke zkreslujícím úpravám ve výpovědi. Nejen odpovědi, ale i otázky se zaznamenávají ve fázi dialogu výslechu. Toto je nejlepší zpětná vazba při kontrole, zda nedošlo k porušení zákona. Kontroluje se především kladení sugestivních nebo kapciózních otázek.¹⁸

Součástí protokolu může být i zvukový záznam nebo videozáznam.

Dokumentace musí obsahovat především:

- název orgánu činného v trestním řízení
- číslo spisu
- identifikační údaje vyslychané osoby
 - o v případě, že svědku nebo osobě jeho blízké by hrozila v souvislosti s podáním svědectví újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí, tak se osobní údaje do protokolu nezapisují, ale vedou se odděleně od spisu
- poučení vyslychaného podle jeho procesního postavení
- verifikace skutečnosti, že vyslychaný porozuměl poučení
 - o odkaz na skutečnost, že chce vypovídat
- verifikace skutečnosti, že vyslychaný porozuměl předmětu výslechu
- stručný a výstižný obsah volné výpovědi vyslychaného, bez stylistických a literárních úprav prováděných vyslychajícím
- doslovné formulace otázek a pak i odpovědi na ně

¹⁷Straus, J. a kol., Kriministická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 120

¹⁸ Straus, J. a kol., Kriministická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 121

- verifikace skutečností, že vyslychaná osoba měla možnost seznámit se s obsahem protokolu a zda měla k jeho obsahu výhrady, či návrhy na doplnění a změny
- čas započetí a ukončení výslechu
- podpisové doložky všech přítomných osob¹⁹

¹⁹ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 337

3. Charakteristika výpovědi jako výsledek výslechu

Jelikož jsem se zabývala výpovědí v předchozí kapitole, proto teď uvedu některé zvláštní způsoby dokazování.

3.1. Konfrontace

Konfrontace je důkazní prostředek, kterým se rozumí postavení tváří v tvář. Může jít o konfrontaci např. mezi dvěma svědky, dvěma obviněnými nebo mezi obviněným a svědkem. Podmínka je, že konfrontace musí být provedena až po výslechu jednotlivých osob, přičemž jejich výpovědi jsou již zaprotokolovány. Důvodem použití konfrontace jsou závažné rozpory ve výpovědích²⁰, ale také díky postavení vyslychaných osob tváří v tvář, může dojít k získání nových důkazů.

Konfrontace představuje silné a bezprostřední psychologické působení na osoby vyslychané. Použití důkazního prostředku konfrontace musí být podloženo podrobným rozбором případu. Ve většině případů se konfrontace používá, když již byly vyčerpány všechny dostupné možnosti k objasnění rozporů ve výpovědích. Těmi dostupnými možnostmi myslím např. prověrku výpovědi na místě nebo seznámení vyslychaného s výpovědí osoby, která by měla být s ním konfrontována. Toto seznámení může proběhnout tak, že vyslychající přečte výpověď dané osoby, anebo se pustí záznam např. z diktafonu. Může totiž nastat situace, že obviněný, který vypovídá nepravdivě, si ještě více ujasní své lživé výpovědi právě díky konfrontaci. Anebo naopak osoba, která doposud vypovídala pravdu, změní svou výpověď na lživou, díky vyvíjejícímu se tlaku na její osobu právě prostřednictvím konfrontace.

Konfrontovat nelze s osobou, která má procesní postavení jako utajený svědek podle § 55 odst. 2 TrŘ (více viz kapitola 8). Dříve bylo možné ve výjimečných případech konfrontovat i osobu, která byla mladší 15ti let s tou

²⁰ Viz ÚS 668/2007 dostupné na www.beck-online.cz

podmínkou, že byl kladen velký důraz na to, aby nedošlo k porušení jejího psychického vývoje. Díky zákonu č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů byla provedena novela trestního řádu, která zvýšila omezení věkové hranice z 15 let na 18 let a u trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti stanovila, že se nesmí konfrontovat obviněný s osobou mladší 18 ti let.

Aby konfrontace měla úspěšný výsledek, je třeba se na ni řádně připravit. V tomto případě platí, že štěstí přeje připraveným. Součástí přípravy je rozbor osobnosti budoucích konfrontovaných osob. Zjistit jaké mají mezi s sebou vztahy, zanalyzovat jejich možné chování. Nejen rozbor osob je důležitý ve fázi přípravy konfrontace. Vyslýchající si musí ujasnit otázky, které se budou pokládat při konfrontaci. Odpověď na tuto otázku, nalezne v jednotlivých výpovědích, respektive v jejich rozporech ve výpovědi.

Příprava konfrontace spočívá ve vyřešení některých úkolů, jako je např.:

- Přesné vymezení cíle konfrontace, respektive, které konkrétní otázky mají být tímto důkazním prostředkem řešeny.
- Určit otázky, za jejichž pomoci bude možno vyjasnit vzniklé rozpory.
- Určit konfrontovanou osobu, které budou otázky položeny jako první.
- Při konfrontaci oběti trestného činu s pachatelem, připravit oběť na setkání s pachatelem tváří v tvář.
- Připravit rozmístění osob tak, aby si konfrontovaní mohli hledět do očí.
- Zajistit zapisovatele a další pomocné osoby,
- Určit taktický moment provedení konfrontace v procesu vyšetřování²¹

Pokud je kriminalista přesvědčen, že tyto rozpory nelze jinak vyloučit, vypracuje plán konfrontace. Před samotnou konfrontací nesmí dojít k ovlivňování osob, které mají být konfrontovány ani k jejich domluvě. Právě proto je důležitý termín konfrontace, aby mohl být naplněn znak momentu překvapení. Volba vhodné místnosti má rovněž neopomenutelnou roli ve fázi přípravy konfrontace. Místnost by neměla být moc velká, ale ani moc malá. Naproti sobě budou sedět

²¹Straus, J. a kol., Kriminalistická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 127-128

konfrontované osoby a to tak, aby si hleděly do očí. Musí zde být prostor i pro obhájce. Kriminalista by měl sedět naproti nim, aby měl dobrý výhled na všechny zúčastněné osoby, a navíc potřebuje dostatek prostoru na různé dokumenty, co se vážou k případu, a na poznámky. V místnosti je i ozbrojená ostraha, která je připravena zasáhnout, kdyby došlo ke konfliktu konfrontovaných osob. Předem se domluví i technické prostředky, které budou použity pro dokumentaci konfrontace. Základem bývá audiozáznam, což pro kriminalistického technika znamená nainstalovat záznamové zařízení, kde mikrofony musí snímat nejen hlasy konfrontovaných osob, ale také kriminalisty, který jim klade otázky. V praxi se používá i videozáznam. Většinou se používají tři kamery, z nichž dvě kamery snímají konfrontované osoby a ta třetí natáčí celou konfrontaci z širšího pohledu. Pak se vše sestříhá do jednoho dokumentu.

Osoby, které podstoupí konfrontaci, musí být náležitě poučeny. Musí jim být vysvětlen důvod, proč musí konfrontaci podstoupit, jak se mají chovat a jaká mají práva a povinnosti.

Samotná konfrontace začíná tím, že kriminalista se zeptá prvního vyslychajícího, zda zná dotyčnou osobu, jaký mají mezi sebou vztah. Tu samou otázku položí i druhé osobě. A pak jsou většinou kladeny otázky, ve kterých byly rozpory při výpovědích. „ *Po zodpovězení otázky jedním konfrontovaným se druhý účastník vyjádří k tomu, co právě slyšel.*“²² Většinou popírá to, co řekla první osoba, a proto kriminalista vyzve druhou osobu, aby se vyjádřila k položené otázce a uvedla svoji verzi objasňované události. Zde je velká pravděpodobnost, že při výpovědi této osoby, se vyslychající dozví nějaké nové indicie, které ještě nebyly zmíněny. Po celou dobu je důležité udržovat oční kontakt. Na závěr, se souhlasem kriminalisty, si mohou konfrontované osoby navzájem pokládat otázky a odpovídat na ně. Pokud je po skončení konfrontace potřeba znovu vyslechnout osoby odděleně, nic nebrání tomu, aby je kriminalista vyslechl znova.

²² Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 338

Podle mého názoru, kriminalista zde nemá jednoduchou roli, protože nesmí dopustit, aby došlo k hádkám nebo k sugestivnímu ovlivňování a zároveň musí pozorovat a především si zapamatovat chování konfrontovaných osob.

Konfrontace se zapisuje do protokolu. V tomto dokumentu jsou zapsány i otázky kriminalisty, aby zde mohla být zpětná vazba při kontrole. Samozřejmě zde nalezneme i počátek a konec konfrontace a podpisy zúčastněných osob. Přesné náležitosti protokolu sepsaného o konfrontaci nalezneme v § 55 odst. 3 TrŘ.

„Protokol o konfrontaci lze v hlavním líčení (příp. ve veřejném zasedání) přečíst jako důkaz jen za podmínek ustanovení §207 odst. 2, resp. §211 odst.1 až 4, nikoli jako listinný důkaz podle §213 odst.1 TrŘ“²³

3.2. Rekognice

Dalším důkazním prostředkem je rekognice. Jedná se o metodu kriminalistickou, která spočívá ve znovupoznávání již dříve vnímaného objektu, jako je např. osoba, zvíře nebo věc, aby poznávající osoba potvrdila tento objekt. Může jít o osobu, zvíře živé či mrtvé, o věc movitou nebo nemovitou. Ve většině případů osoba živá je podezřelý nebo obviněný. Rekognice věci movité je např. předmět, který sloužil jako nástroj nebo zbraň při spáchání trestného činu, odcizený předmět, ale také věci, které se našly na místě činu. V praxi znovupoznávání věci nemovité se moc nevyskytuje, vhodnější je použití prověrky výpovědi na místě.

Rekognici můžeme třídit podle různých znaků, a to:

- podle stupně původnosti předváděného objektu
 - o rekognice objektů in natura
 - o rekognice podle modelů (předváděny jsou reprodukce, nejčastěji fotografie ztotožňovaných objektů)
- podle charakteru předváděných objektů

²³ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 465

- rekognice osob
 - živých osob
 - mrtvol a jejich částí
- rekognice věcí
 - movitých
 - nemovitých
- rekognice zvířat
 - živých
 - mrtvých
- podle charakteru identifikačních znaků
 - rekognice podle anatomicko-morfologických (statických) znaků osob a zvířat
 - rekognice podle vnějších znaků věcí movitých i nemovitých
 - rekognice podle funkčních znaků osob (chůze, držení těla, hlasu atp.)
- podle způsobu předvedení
 - rekognice s předvedením ztotožňovaného objektu ve skupině spolu s přivzatými objekty (najednou)
 - rekognice s předvedením jen jednoho ztotožňovaného objektu (typické u identifikace neznámých mrtvol)
 - rekognice s předvedením ztotožňovaného objektu a přivzatých objektů jednotlivě (po sobě), což je typické u rekognicí nemovitostí, nebo osob podle funkčních znaků²⁴

Ještě než se přistoupí k samostatnému provedení rekognice, je důležité položit si otázku, zda existuje nějaký jiný způsob či důkaz, který by pachatele usvědčil.

Příprava rekognice má stejnou váhu jako při výslechu či konfrontaci osob. Je nezbytné stanovit vhodný termín a místo rekognice, dále pak vybrat podobné figuranty nebo věci, podle toho, co má být předmětem rekognice. Připravit

²⁴ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminologie. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 347

technické prostředky, které budou sloužit k dokumentaci a poté vypracovat plán rekognice. Místo rekognice by mělo být podobné místu objasňované události, záleží však na závažnosti jednotlivého případu. Většina policejních prostor je již vybavena tzv. polopropustným zrcadlem, takže v případě rekognice osob, stojí ztotožňující osoba před zrcadlem a poznává mezi figuranty ztotožňovanou osobu. Termín rekognice musí být proveden včas, aby nezačalo docházet k zapomínání dané osoby, a aby ztotožňovaný objekt nebyl ukázán ztotožňující se osobě ještě před rekognicí. Figuranti musí být opravdu velice podobní jako ztotožňovaná osoba, to znamená stejná tělesná výška, váha, typ obličeje, vlasy; v případě, že dotyčná osoba měla např. brýle, hůl, berle to vše by měli mít i figuranti. Co se počtu figurantů týká, ideální počet je dohromady 5 osob (4 figuranti a 1 ztotožňovaná osoba). Když se jedná o rekognici věcí, platí stejná pravidla co u osob. Věci by měly být podobné ztotožňovanému objektu, co do velikosti, hmotnosti, barvy, materiálu. Technické prostředky, které se používají při rekognici je většinou videozáznam, fotodokumentace. Audiozáznam se používá při rekognici hlasu.

Samotný postup rekognice nalezneme v §104b odst. 2 a 3 TrŘ.

„Podezřelý, obviněný nebo svědek musí být před vlastním znovupoznáním nejprve vyslechnut, a to o okolnostech, za nichž poznávanou osobu nebo věc vnímal, a o znacích nebo zvláštěnostech, podle nichž by bylo možno osobu nebo věc poznat.“²⁵

V části této výpovědi je důležité, aby ztotožňující osoba nejen popsala osoby nebo věci, ale také její charakterové vlastnosti, odlišné znaky od jiných osob či věcí. Uvedu zde příklad z protokolu o rekognici osoby podle fotografií dle § 104b trestního řádu (viz příloha protokol o rekognici).

Poznávající osoba byla vyzvána, aby nejprve popsala poznávanou osobu a okolnosti při nichž ji vnímala, popřípadě znaky nebo zvláštěnosti, podle nichž by bylo možné poznávanou osobu poznat a uvádí: *„Dne 10. 3. 2010 jsem zakoupil na inzerát přes S-BAZAR osobní automobil tovární značky ŠKODA OCTAVIA, barvy stříbrné, provedení Combi, RZ už nyní nevím, a to od osoby, která se mi*

²⁵ Šámal, P. a kol., Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1543, dostupné na www.beck-online.cz

představila jako Milan, příjmení nevím, myslím si, že ... Tato osoba se mi prokázala dokladem, konkrétně OP, kde byla i jeho fotografie. S touto osobou jsem v rámci zakoupení uvedené věci komunikoval nejdříve po telefonu, potom jsem se osobně jel na vozidlo podívat do Prahy, potom mi ta osoba vozidlo přivezla do místa mého bydliště. Telefonní číslo na tu osobu někde doma mám, ale když na něho volám, tak neexistuje. Zakoupení vozidla bylo provedeno na základě písemné kupní smlouvy, kterou měla ta osoba již předepsanou, my jsme tam potom při podpisu doplnili pouze naše národné. Místo prodeje bylo, jak jsem již uvedl v místě mého současného bydliště, což je v Bechyni, okr. Tábor. K popisu osoby, od které jsem uvedené vozidlo zakoupil uvádím, že se jednalo o muže přibližného stáří do 25let, postavy hubené, střední asi 175 cm, pohublý obličej, vlasy kratší, barvu nevím, vousy neměl, brýle nenosil, kouřil, mluvil česky bez přízvuku, zvláštní znamení neměl. Byl sám, nikdo další s ním jako doprovod nebyl.

Poté se přistoupí k vlastní rekognici. Osoba, která má být poznána se zařadí mezi další figuranty a na ztotožňující osobě je, aby na tuto osobu ukázala. Když se jedná o rekognici věcí, postup je podobný. Po výše uvedeném výsledku, bylo osobě předloženo fotoalbum s kopiemi fotografií osob v následujícím pořadí: Fotoalbum č. 1, které obsahuje 5 barevných portrétních fotografií mužů označenými čísly 1-5 (Totožnost osob je uvedena zvlášť, v legendě fotoalba a k této neměla poznávající osoba přístup). Fotoalbum č. 2, které obsahuje také 5 barevných portrétních fotografií mužů označenými čísly 1-5. Osoba si v klidu prohlédla fotoalbum. Tato prohlídka trvala celkem 5 minut a poznávající osoba prohlašuje: *K fotoalbu č. 1: Po prohlédnutí tohoto fotoalba č. 1 uvádím, že z předložených 5-ti fotografií, by muž, se kterým jsem jednal o koupi vozidla, mohl být na fotografii pod číslem 4, ale nejsem si zcela jist.* Po předložení fotoalba č. 2, kdy osoba si opět prohlédla fotografie v klidu, tato prohlídka trvala 2 minuty a poznávající osoba prohlašuje: *Po prohlédnutí tohoto fotoalba č. 2 uvádím, že v tomto případě uvádím, že by to mohla být ta dvojka, tedy muž na fotce č. 2, na předložené fotografii má ale méně vlasů, než tehdy ve skutečnosti. Je to již asi doba 3 let, takže to určitě nevím.*

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z roku 1989 říká, že : „Vzhledem k povaze rekognice, která je v podstatě neopakovatelným procesním úkonem,

*nesmí být osoba, jež má být poznána, uznána před rekognicí ztotožňující osobě, například poškozenému. Jestliže tento postup dodržen nebyl, mohou být výsledky uvedeného procesního úkonu zpochybněny tak, že ztratí svůj důkazní význam.*²⁶

Základním dokumentem rekognice je protokol. Obecné náležitosti protokolu jsou vymezeny v § 55 a násl. TrŘ. Mimo těchto náležitostí se do protokolu zaznamenají zejména osobní údaje ztotožňující osoby, její poučení, počet objektů ukázaných poznávající osobě, dále pak popis věci (v případě rekognice věci), osobní údaje a poučení osob, které jsou ukazovány ztotožňující se osobě (při rekognici osob). V první části protokolu je popis skutku, proč bylo přistoupeno k rekognici, z jakého důvodu. *V Táboře dne 2. října 2013 v 9:30 hodin v Táboře na PČR ÚO OOK v trestní věci NP – přečin legalizace výnosů z trestné činnosti, podle §216/1a),2 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit NP tím, že od konce roku 2009 do 20. 3. pozměnil identifikační znaky u OA ŠKODA Octavia 1Z, r. z., rok výroby 2008 VIN: majitele Václava, nar. ...bylo podle §104b odst. 1, odst. 4 tr. řádu překročeno k rekognici osoby podle fotografií. Rekognice je provedena podle fotografií ve smyslu ust. §104b odst. 4 trestního řádu, protože není možno ukázat osobu, která má být poznána, neboť jedná se o osobu neznámého pachatele, který má být prostřednictvím rekognice osoby ustanoven. Rekognice je provedena jako neodkladný a neopakovatelný úkon, neboť jeho provedením může být zjištěna osoba, která se dopustila jednání, pro které je toto trestní řízení vedeno, když dosavadní prověřování nevedlo ke zjištění pachatele. Rekognice je prováděna jako neodkladný úkon ve smyslu §160 odst. 4 trestního řádu, neboť z hlediska účelu trestního řízení, což je zjištění a ustanovení osoby možného pachatele, věc nesnese odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání. V protokolu nalezneme jména osob, které byli přítomné a jejich procesní postavení (kdo rekognici provedl, poznávající osoba, soudce, nezúčastněná osoba, další přítomné osoby, zapisovatel) dále poučení (v našem případě poučení podle procesního postavení jako svědek): *Zvláště jsem byl poučen o svém právu dle §100 trestního řádu k předmětné věci nevypovídat, k tomuto poučení uvádím, že svého práva nevyužívám a rekognice se zúčastním. Dále jsem**

²⁶ Nejvyšší soud České socialistické republiky, 5 Tz 8/89, [R 54/1990 tr.], dostupné na www.beck-online.cz

*byl zejména poučen podle §345 trestního zákoníku a §346 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku o následcích křivého obvinění a křivé výpovědi, k tomuto poučení uvádím, že jsem mu velmi dobře rozuměl, jsem si plně vědom váhy své výpovědi a možných důsledků, které z toho plynou . Ve druhé části je výslech před samotnou rekognicí (uveden výše). Třetí část obsahuje podmínky provedení rekognice: *rekognice osoby byla provedena v budově PČR ÚO Soběslavská 2763, Tábor, v kanceláři....., v denní době, při umělém zářivkovém osvětlení na základě předložených fotoalb č. 1 a 2. a samotný průběh rekognice, který jsem popsala výše. A závěrem poznávající Milan uvádí, že sice označil dvě fotografie, ale to, že by to byl ten muž si není zcela jist. Dále uvádí, že ho označil podle rysů obličeje, kdy dodal, že ten muž měl protáhlý obličej a tmavší vlasy, neví ale jestli černé nebo hnědé. K tomuto dále dodal, že by možná mohla poznat toho muže jeho paní Michaela....., která byla při koupi uvedeného vozidla rovněž přítomna. .* Nechybí ani shrnutí nových skutečností, které nastaly po rekognici, protokol se dá přečíst všem přítomným, a v případě, že prohlašují, že protokol odpovídá stavu, průběhu a v něm uvedeným zjištěním, že nežádají změn, oprav či doplnění, tak protokol podepíší. V případě, že dojde ke správnému určení předmětu rekognice a nedošlo k porušení procesních podmínek rekognice, použije se tento výsledek jako důkaz podle §207 odst. 2 TrŘ, nebo podle §211 odst. 1 až 4 TrŘ, ne však jako důkaz listinný podle §213 odst. 1 TrŘ.*

Z praxe jsem se dozvěděla, že rekognice in natura je opravdu složitá, co do přípravy, tak i následného provedení. Během rekognice in natura, musí stát figuranti v klidu a chovat se vhodným způsobem, tak aby mohla rekognice in natura proběhnout bez jakýchkoliv problémů a figuranti nemají nárok na žádnou odměnu.

Kriminalista mi vyprávěl případ, kdy bylo nutné připravit rekognici in natura s romskými občany. A to, čeho se obával, se opravdu stalo. Místo toho, aby se figuranti chovali podle pokynů vyšetřovatelů, někteří si zpívali, jiní pokřikovali věty typu: „Já to nejsem“, „To jsem nebyl já“ apod. Díky takovému chování tato rekognice nesplňovala základní zásady a principy, tak jak stanoví zákon.

Dalším příkladem, může být osoba, která je nějakým způsobem „odlišná“ od ostatních. Odlišnost může být způsobena např. tím, že ztotožňovaná osoba má

pokřivené ucho, ústa atd. Nemusí však se vždy jednat o tělesnou vadu. Rozdílnost může být například i v tetování.

3.3. Rekonstrukce

Rekonstrukce je další z kriminalistických metod, jak objasnit některé okolnosti týkající se trestného činu. „*Kriminalistická rekonstrukce, jedna ze specifických metod kriminalistické praktické činnosti, spočívá v souhrnné analýze aktuálních situačních podmínek místa činu, na základě jejich hodnocení a zkoumání usiluje o možnou obnovu stávajícího vnějšího vzhledu místa činu nebo okamžitého stavu nějakých předmětů včetně skutkových okolností trestného činu pro zjištění objektivní pravdy v trestní věci.*“²⁷ Rekonstrukce je slovo latinského původu. Je složené ze dvou slov, a to - „re“ – znovu; a „konstruo“ – sestrojít, zřídit, postavit²⁸ Před novelou trestního řádu, provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., byla rekonstrukce v trestním řízení brána jako zvláštní druh ohledání.

Cílem rekonstrukce je prověřit jednotlivé důkazy a to tím, že se znovuobnoví podmínky trestného činu, skutkové okolnosti apod. a případně získat i další nové důkazy.

Rekonstrukci můžeme dělit podle různých hledisek, a to:

- a) podle účasti osob
- b) podle charakteru rekonstruovaných objektů
- c) zdali, je rekonstrukce samotný vyšetřovací úkon či nikoliv

Ad a) Rekonstrukce může být provedena bez účasti osob (např. bez účasti obviněného) nebo s účastí a zároveň aktivní pomocí osob. Za aktivní pomoc lze považovat spolupráci při samotném úkonu rekonstrukce, především výpovědí (např. svědka, obviněného, poškozeného).

²⁷ Rybář, M. Základy kriminalistiky. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2001, s. 156

²⁸ Straus, J. a kol., Kriminalistická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 195

Ad b) Rekonstruovat lze místo činu, ale i místo, které není místem činu (např. tato situace nastává, když je potřeba nalézt předmět, který pachatel odhodil), dále pak listinné a věcné důkazy nebo významné znaky člověka. V neposlední řadě lze rekonstruovat trestný čin nebo událost, která není trestným činem.

Ad c) Rekonstrukce může totiž být jako samostatný vyšetřovací úkon ve smyslu ustanovení § 104d TrŘ, nebo také součástí některého zvláštního způsobu dokazování např. vyšetřovacího pokusu či může být použita jako taktický prostředek (díky rekonstrukci se objeví nová fakta o případu).²⁹

V této podkapitole se spíše zaměřím na rekonstrukci trestného činu. Příprava rekonstrukce trestného činu má velmi důležitou roli na úspěšný výsledek. Příprava zahrnuje plán rekonstrukce. Vyšetřovatel musí bedlivě zvážit, zda je rekonstrukce potřebná či nikoliv. Rekonstrukce by se měla provádět až po „vyčerpání“ možných důkazních prostředků, mám tím na mysli, že rekonstrukce se provede v případě, když máme důkazy zajištěné prostřednictvím důkazních prostředků (výpověď obviněného, svědka, poškozeného, ohledání, rekognice, konfrontace apod.), které ovšem nepostačují k usvědčení obviněného.

Dozvěděla jsem se, že rekonstrukce se provádí na oddělení obecné kriminality v Táboře ve výjimečných případech. Když vyšetřovatelé se rozhodnout provést rekonstrukci, jedná se o násilné trestné činy.

Aby byl výsledek rekonstrukce úspěšný, je potřeba zajistit „hladký“ a nerušený průběh rekonstrukce. Pomůcky, které budou použity při rekonstrukci, nesmí ohrozit účastníky rekonstrukce (V případě, že obviněný má předvést, jak držel zbraň nebo jak vystřelil, nesmí být zbraň nabitá apod.) Při provádění rekonstrukce v exteriéru by mohl obviněný uprchnout, proto je potřeba vytvořit takové opatření, aby tato situace nenastala. Samotnému průběhu rekonstrukce předchází poučení obviněného (v našem příkladu). Obviněný k poučení uvádí:

²⁹ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 363 - 365

Poučení jsem porozuměl. Zvláště jsem byl poučen o svém právu podle §33 odst. 1 trestního řádu k věci nevyprávět, k tomuto poučení uvádím, že svého práva nevyužívám a vypovídat chci a budu, rekonstrukce se dobrovolně zúčastním.

Poté se vyjádří přizvané osoby k původnosti situace, která byla na místě úkonu vytvořena: Obviněný – *nemám námitek*. Obhájce – *nemám námitek*. Ostatní – *nemají námitek*.

Obviněný byl vyzván, aby ukázal na figurantce a figurantovi, jakým způsobem probíhala komunikace mezi ním a Marií H. a jak došlo k fyzickému kontaktu. K tomu obviněný uvádí: *„Byli jsme v místnosti bývalé prádelny, kde jsem seděl já a Marie. Přišel tam za námi kamarád, který pak odešel. Já jsem Marii H. řekl, že půjdem za ním, ale to se jí nelíbilo. Já jsem seděl z čela stolu zády ke dveřím z chodby, paní H. seděla z boku stolu po mé levé ruce. Popíjeli jsme víno. Měli jsme PET lahev nevím, jestli to byl 1 litr nebo 2 litry. Nevzpomínám si, kolik jsem vína z PET lahve vypil. Já jsem chtěl, abychom šli za tím kamarádem, ale paní Marie nechtěla. Zvednul jsem se od stolu. Paní Marie H. pořád seděla na židli. Vzal jsem jí za ruku a zvednul ze židle. Ona se začala bránit. Držel jsem jí za ruku a začali jsme se pošťuchovat. Já jsem pak otevřel dveře do chodby domu. Jak jsem se otočil, tak na zemi ležel kabel od konvice, tak jsem ho zvednul a držel jsem ho v ruce. V tom jsem viděl, že na chodbě jsou obě dcery paní Marie H. Na chodbě bylo rozsvícené světlo.“* Když obviněný vypráví o tom, co se stalo, je dobré ho nechat a nezasahovat do jeho výpovědi. Poté se pokládají otázky. Otázka provádějícího: *Ve výslechu obviněného jste uvedl jiné skutečnosti, můžete to vysvětlit?* *„Ano, teď až na místě jsem si uvědomil, jak to bylo a přečetl jsem si výslech paní Marie H. a mluvil jsem s obhájcem, tak jsem se rozhodl, že budu vypovídat pravdivě. Těžko bych jí tím kabelem obejmul. Nikdy v životě bych jí neublížil.“* Otázka provádějícího: *Došlo mezi Vámi k nějakému fyzickému násilí?* *„Jenom to pošťuchování, nikdy v životě bych jí neublížil.“* Otázka provádějícího: *Byl jste ovlivněn alkoholem či jinými látkami? „Pil jsem víno, nevím kolik jsem toho vypil, nevím jak jsem se cítil.“* Otázka provádějícího: *Jedl jste něco předtím? „Něco jo, ale nevím co a kdy.“* Otázka znalce: *Jaké jste pil víno, kdy jste začal pít, kolik měříte a vážíte? „Pil jsem červené víno, nevím od kdy, vážím 80 kg a měřím kolem 180 cm.“*

Dokumentace rekonstrukce je pomocí protokolu o rekonstrukci (viz příloha protokol o rekonstrukci). Protokol o rekonstrukci ve smyslu §104d TrŘ obsahuje nejdříve osobní údaje obviněného, dále popis události a v podstatě vysvětluje, proč se rekonstrukce provádí. *V trestní věci obviněného Pavla H., narozeného (uvede se přesný datum narození), trvale bytem (adresa trvalého bydliště) pro zločin těžké ublížení na zdraví dle ust. § 145 odst. 1 tr. zákoníku spáchaného ve stadiu pokusu dle ust. §21 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit tím, že od 00:00 do 01:00 hodin v přesně nezjištěný den na počátku měsíce září 2012 v místnosti bývalé prádelny v přízemí bytového domu (uvede se číslo popisné, obec, případně město) fyzicky napadl poškozenou Marii H., narozenou... trvale bytem...tím způsobem, že ji v době, kdy k němu poškozená stála otočená zády, náhle omotal kolem krku síťový kabel od rychlovarné konvice, který v uvedené místnosti našel, v zadní části krku poškozené kabel zkřížil, přitáhl si ji k sobě a začal ji škrtit, přičemž ji stáhl na zem a donutil ji tím kleknout si a pokračoval ve škrčení poškozené, která se v důsledku škrčení nemohla nadechnout nebo vykřiknout, kdy pouze sípala a dusila se, načež Pavel H. svého jednání sám zanechal po příchodu dvou dcer poškozené do uvedené místnosti, přičemž tímto jednáním poškozená utrpěla hematomy na krku a po dobu 2 – 3 dnů měla potíže s mlouvou, bylo podle § 104d odst. 1 tr. řádu přikročeno k rekonstrukci. Dále ve výše uvedeném protokolu nalezneme:*

personální zajištění rekonstrukce:

- osobu, která podstoupila rekonstrukci,
- kdo rekonstrukci provedl,
- figuranti
- přítomné osoby rekonstrukce – obhájce, znalec z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství a kriminalistický technik
- nezúčastněná osoba (zpravidla se jedná o zaměstnance městského úřadu, či jiného státního zaměstnance)

místo rekonstrukce: *místnost bývalé prádelny v přízemí bytového domu čp.*

důvody a účel rekonstrukce: *obnovením situace a okolností prověřit výpověď obviněného Pavla H., a zejména k upřesnění, kde přesně došlo k napadení poškozené, jakým způsobem obviněný napadení provedl*

použité pomůcky: *zajištěná stopa č. 1 – kabel od rychlovarné konvice*

dokumentace rekonstrukce:

- *videozáznam, který je nedílnou součástí protokolu o rekonstrukci,*
- *fotodokumentace, která je nedílnou součástí protokolu o rekonstrukci*
- *písemný protokol*

podmínky rekonstrukce: exteriér – *tma, viditelnost dobrá*

interiér – *viditelnost dobrá, neomezující, umělé osvětlení*

teplota interiéru - *+ 15 st. Celsia*

rekonstrukce započata: *21. 11. 2012 v 5:25 hodin*

Následuje poučení obviněného podle trestního řádu. V druhé části protokolu o rekonstrukci je popsán průběh rekonstrukce. A ve třetí části je závěr. *Závěrem byli obviněný, obhájce a přítomní vyzváni k vyjádření k průběhu úkonu. Bez dotazů a připomínek. Průběh rekonstrukce byl zaznamenán na digitální videokameru a digitální fotoaparát, kdy videodokumentace a fotografická dokumentace je nedílnou součástí protokolu o rekonstrukci. Provedenou rekonstrukcí byla prověřena výpověď obviněného, zejména k upřesnění, kde přesně došlo z jeho strany k fyzickému napadení, kdy obviněný popřel, že by došlo k výraznějšímu fyzickému násilí, pouze se poštuchovali. Uvedl, že kabelem žádným způsobem poškozenou nenapadal, pouze ho držel v ruce.*

Rekonstrukce byla ukončena dne 21 .11. 2012 v 05:40 hodin. Protokol o rekonstrukci byl předložen všem účastníkům k přečtení s poučením o možnosti jeho oprav nebo doplnění. Po přečtení – doplnění všichni přítomní prohlašují, že protokol odpovídá stavu, průběhu a v něm uvedeným zjištěním, a proto nežadají změny, oprav ani doplnění. Na konci protokolu o rekonstrukci se všichni podepíší (kdo rekonstrukci provedl, kdo byli přítomni, obhájce, soudní znalec, figuranti, kriminalistický technik, nezúčastněná osoba a obviněný). Zapomněla jsem zmínit, že na každém listu protokolu o rekonstrukci se podepíše obviněný, aby nemohlo dojít k zaměnění listů.

Aby byl výsledek rekonstrukce trestného činu úspěšný, je třeba dodržet základní zásady postupu při rekonstrukci. Rekonstrukci, co se organizačních záležitostí týká, má na starosti **jediný vedoucí**, kterému jsou ostatní podřízeni. Tato osoba je odpovědná za celý průběh rekonstrukce. Dbá na dodržování zákonnosti, dále na respektování základních lidských práv při rekonstrukci. Dává

pokyny, obviněnému nebo svědkovi a dalším účastníkům rekonstrukce. Vybírá vhodné prostředky, které budou použity při rekonstrukci. Na konci rekonstrukce pokládá otázky obviněnému nebo svědkovi. Prostřednictvím tohoto vedoucího, může klást otázky obhájce či znalec. Další zásadou je **shromáždění dostatečného množství důkazů před rekonstrukcí**. K znovu sestrojení trestného činu, je potřeba mít dostatek důkazů, proto někteří vyšetřovatelé zastávají názor, že rekonstrukce je něco jako „závěr dokazování“. V neposlední řadě se jedná o **ostrážitost**. Ostrážitost je v tomto případě na místě, protože obviněný při rekonstrukci má určitou volnost. Proto při rekonstrukci se musí bedlivě střežit a pozorovat obviněný, aby nedošlo např. k pokusu o útěk, k pokusu o sebevraždu či sebepoškození, napadení účastníků rekonstrukce atd. Zásada **oddělenosti** znamená, že v případě, když se provádí rekonstrukce s více obviněnými, je třeba, aby rekonstrukce byla provedena s každým obviněným zvlášť.³⁰ Straus uvádí ještě jednu zásadu, a to zásadu **dobrovolnosti**. Zásada dobrovolnosti souvisí s právem odepřít výpověď. To znamená, že podezřelý, obviněný nebo svědek, pokud uplatní právo odepřít výpověď, nesmí být k žádným úkonům, které souvisejí s rekonstrukcí trestného činu donucován³¹

Rekonstrukce se provádí proto, aby se mohla stanovit právní kvalifikace, to znamená, zdali tímto jednáním a především způsobem provedení se mohlo jednat např. o trestný čin vraždy či nikoliv.

3.4. Prověrka výpovědi na místě

Posledním mým uváděným zvláštním způsobem dokazování je prověrka výpovědi na místě. Jedná se o méně náročný způsob dokazování, než je tomu u konfrontace, rekognice a rekonstrukce, co do přípravy, tak i samotnému provedení.

³⁰ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 368-369

³¹ Straus, J. a kol., Kriminalistická taktika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005 s. 204

Jak již název napovídá, prověřuje se výpověď podezřelého, obviněného a svědka a to přímo na místě činu. „, *Jde tedy o procesní úkon, při kterém vyslechnutá osoba (podezřelý, obviněný, poškozený, svědek) ukazuje (označuje) místa a objekty spojené s vyšetřovaným případem a přitom popisuje a demonstruje určitou činnost, o které vypovídala.*“³²

Na rozdíl od rekonstrukce se nejedná o znovu obnovení místa trestného činu, ale je to jen prověření či upřesnění výpovědi. Od kriminalistů jsem se dozvěděla, že prověrka výpovědi na místě s obviněným se provádí, když obviněný se k činu doznal, ale přesně už si nepamatuje, kam např. zahodil předmět, který použil při spáchání trestné činnosti. Jako příklad mohu uvést situaci, kdy obviněný se doznal k vykradení dvaceti domů v chatové oblasti, na jemu neznámém místě, přesně neví, které chaty to už byly, ale pamatuje si, že ještě než k chatové oblasti dojel, viděl povrchový lom. Při úkonu prověrky výpovědi na místě je přítomna nezúčastněná osoba, dále vyslechnutá osoba.

Dokumentace prověrky výpovědi na místě je také pomocí protokolu podle § 55 TrŘ, kde jsou stanoveny obecné náležitosti. Dále se uvádí výpověď, která je prověřována, údaje o průběhu cesty na místo, popis místa konání prověrky výpovědi na místě, chování osoby na místě (jak se daná osoba orientovala, co označila), údaje o označených objektech, údaje o demonstrovaných činnostech, kladené otázky vyšetřovatelem na místě a odpověď dané osoby.³³

Dále bych chtěla uvést příklad, těžko pochopitelné brutální dvojnásobné vraždy, kde je názorně ukázáno, jak taková prověrka výpovědi na místě s vyšetřovacím pokusem, postačila jako „neprůstředné alibi“ k usvědčení pachatele.

³² Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 471

³³ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J., Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 343

Případ „slepý svědek“, jak jej nazval ve svém článku Josef Mareš se stal dne 23. července 1999. JUDr. Radek V., pracovník advokátní kanceláře, zavolal na Policii ČR a oznámil, že po příchodu do advokátní kanceláře, se sídlem v Praze, našel zavražděné dvě ženy, JUDr. Adélu B. a Mgr. Veroniku B. JUDr. Adéla B. poškozeného byla majitelkou AK a Mgr. Veronika B. koncipientkou. Po příjezdu policie bylo patrné, že usmrcení obou žen, bylo způsobeno násilným jednáním cizí osoby. Dále bylo zjištěno, že vchodové dveře nebyly poškozeny. Advokátní kancelář byla dvojpodlažní, dvě místnosti. Sekretariát a pracovna JUDr. Adély B. byly v dolní části a 2 místnosti v horní části (hovorna a pracovna JUDr. Marcela M.). Mrtvola Mgr. Veroniky B. byla nalezena v sekretariátu a JUDr. Adély B. ve své pracovně. Vše působilo dojmem, že obě ženy byly napadeny při plném pracovním nasazení. Věci nebyly rozházené, jen byla otevřena dvířka psacího stolu v pracovně. Vražedný předmět nebyl nalezen ani na místě činu, ale ani v okolí. S oznamovatelem se na místě činu nacházel i jeho přítel Ing. Radim N., který se v dopoledních hodinách zdržoval v AK, protože potřeboval právní radu od JUDr. Radka V. Po nařízené pitvě se zjistilo, že JUDr. Adéla B. byla nejspíše udeřena tupým předmětem do hlavy, pak spadla na zem a poté, co ležela zády k zemi, pachatel v útoku pokračoval, dvěma údery směřovanými na hlavu. Mgr. Veronika B. také utrpěla tržně-zhmožděné rány, které byly v oblasti spánku. Komunikace s oznamovatelem byla velice složitá, protože po příjezdu policie, JUDr. Radek V. byl rozrušený a podnapilý. Bylo zjištěno, že s JUDr. Adélou V. byly v partnerském vztahu a ve společné domácnosti. Podle JUDr. Radka V. jediným možným motivem vraždy byla souvislost s některou kauzou JUDr. Adély B. JUDr. Radek V. ve své výpovědi uvedl, že do práce přišel po 6h, zatímco obě ženy, kolem půl deváté, a nikdo další v kanceláři nebyl. Ing. Radim N. se dostavil kolem 9h. V kanceláři se zdržel pár hodin, pak si zašli na skleničku, do bytu JUDr. Radka V. a vrátili se zpět do kanceláře, kde pokračovali na přípravě rozvodu Ing. Radima N. Když bylo poledne, JUDr. Radek V. se rozloučil s oběma ženami a odjel taxíkem na oběd s Ing. Radimem N. Poté, když přišel JUDr. Radek V. s Ing. Radimem N. do kanceláře, našel už je mrtvé. Tuto svědeckou výpověď potvrdil Ing. Radim N. Jenže Ing. Radim N. trpěl vážnou oční vadou, na jedno oko neviděl, na druhé viděl jen 20%. To znamenalo, že osoby a věci mohl rozpoznat maximálně do vzdálenosti dvou metrů. Sekretářka, které v inkriminovanou dobu byla na

dovolené, přinesla svou výpověď velmi důležitá fakta o případu. Zjistila, že v trezoru chybí 83 000 Kč a láhev alkoholu. Dalším vyšetřováním se zjistilo, že se celkově jedná o odcizenou částku 90 000 Kč, dále, že JUDr. Adéla B., chtěla ukončit partnerský vztah, finančně podporovala JUDr. Radka V., který pil alkohol v pracovní době, byl hrubý a urážel ostatní zaměstnance. Vyšetřovatelé začali podezřívat JUDr. Radka V. Znovu byl vyslechnut svědek Ing. Radim N. Dovyslechnutí tohoto svědka přineslo důležité skutečnosti, a to takové, že po odchodu z AK JUDr. Radek V. nesl igelitový pytel, který vyhodil do kontejneru v blízkosti oné mexické restaurace. Odůvodnil to tím, že vyhazuje prázdné láhve. Další den byl nalezen igelitový pytel nedaleko mexické restaurace, který obsahoval zakrvácenou lešenářskou trubku, špinavý ručník od krve a láhev alkoholu. JUDr. Radek V. byl zadržen, obviněn z trestného činu vraždy v prvním a druhém odstavci a vzat do vazby, kde se pokusil o sebevraždu. Při dalším výslechu chtěl spolupracovat, ale údajně si nic nepamatuje. Výslech Ing. Radima N. s těmito důkazy, přinesl nové informace. Vzpomněl si, že JUDr. Radek V. několikrát odběhl z kanceláře, ale že neslyšel křik, pouze dvě duté rány, a také, že JUDr. Radek V. před odchodem na oběd utíral podlahu. Díky tomu byly na podlaze nalezeny biologické (DNA) a chemické stopy (od lešenářské trubky). Proto byla naplánována prověrka výpovědi na místě se svědkem a vyšetřovací pokus. Figuranti měli k dispozici lešenářskou trubku a kladivo. K imitaci hlavy byla zakoupena chlazená kuřata, která byla rozmístěna různým způsobem po místnostech. Figuranti se nenacházeli jen v prostorách, kde byla nalezena mrtvá těla, ale i po celé AK. Vyšetřovací pokus probíhal tak, že figuranti vydávali různé zvuky – skákali ze židle, tloukli kladivem do schodů, do zdi atd. Figuranti různé údery prováděli bez předchozí domluvy s vyšetřovatelem, jen na základě svého uvážení. Svědek, vyšetřovatel, který byl ve spojení s figuranty vysílačkou, a obhájce seděli v místnosti JUDr. Radka V. Svědek se postupně vyjadřoval k jednotlivým zvukům. Když figurant udeřil lešenářskou trubkou do kuřete v místě, kde ležela hlava JUDr. Adély B., svědek prohlásil, že přesně tento zvuk slyšel, když JUDr. Radek V. s ním v místnosti nebyl. Na otázku, jak si tím může být tak jistý, odpověděl: „Vy vidíte, já slyším.“ I když obhájce s tímto nesouhlasil, chtěl podat stížnost na manipulovatelnost a nepoužitelnost tohoto důkazního prostředku, přesto bylo pokračováno v prověrce výpovědi na místě. Dále figurant sbíral prázdné lahve od alkoholu do igelitového pytle. Svědek poté

poznáměl, že obviněný dával jiné lahve od alkoholu do pytle. Na otázku, jak si tím může být tak jistý, když byl v jiné místnosti než obviněný, zopakoval: „Vy vidíte, já slyším.“ Proto byl proveden další vyšetřovací pokus, aby byly ověřeny schopnosti svědka. Figurant měl k dispozici 4 prázdné lahve různé velikosti, které pokládal na zem a svědek měl určit jejich velikost. Svědek v této „zkoušce“ obstál, proto obhájce uznal, že opravdu „to, co jiní vidí, on slyší“. V tomto případě, bylo vyslechnuto 20 svědků. Dalším důležitým svědkem byla poštovní doručovatelka, která oznámila, že v den vraždy netradičně poštu přebíral obviněný, který uvedl, že: „holky jsou na dovolené“. Byl vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví – psychologie a psychiatrie. Znalec uvedl, že obviněný netrpěl žádnou duševní poruchou v době zkoumání, ale ni spáchání trestného činu. Podle něho motivem vraždy byla pomsta za subjektivní prožívanou zradu a případný rozchod, dále pak majetkový prospěch z převzetí AK, při zdědění majetku. Důvod, proč byla zavražděna i Mgr. Veronika V. nebyl objasněn, protože obviněný v tomto případě odmítl vypovídat.

Vyšetřovatelé předpokládali, že Mgr. Veronika V. byla zavražděna proto, aby vše nasvědčovalo loupežnému přepadení. Po necelých dvou měsících bylo ukončeno vyšetřování. Obviněný byl upozorněn, že bude dne 30. 9. 1999 si moci prostudovat celý spis.

Ve vazební věznici dne 21. 9. 1999 spáchal sebevraždu oběšením, proto trestní stíhání bylo zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. d) TrŘ.³⁴

³⁴ Mareš, J. „Slepý“ svědek. Kriminalistický sborník, 3/2009. s.17-25

4. Pravidla a postup výslechu ve stádiích trestního řízení

V této kapitole se pokusím nastínit, jak probíhá výslech v přípravném a v hlavním líčení. Jelikož jsem v předchozích kapitolách detailně popisovala stádia výslechu v přípravném řízení, charakterizovala bych ve stručnosti přípravné řízení (výslech svědka a obviněného) a hlavní líčení (výslech svědka a obžalovaného).

4.1. V přípravném řízení

4.1.1. Charakteristika přípravného řízení

„Přípravné řízení je obligatorním stádiem trestního řízení rozumí se jím úsek řízení podle trestního řádu od sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení nebo provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů, které mu bezprostředně předcházejí, a nebyly-li tyto úkony provedeny, od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby, postoupení věci jinému orgánu nebo zastavení trestního stíhání, anebo do rozhodnutí či vzniku jiné skutečnosti, jež mají účinky zastavení trestního stíhání před podáním obžaloby, zahrnující objasňování a prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a vyšetřování.“³⁵

V přípravném řízení se opatřují a zajišťují důkazy, které mají jen předběžnou a přípravnou povahu ve vztahu k hlavnímu líčení. Zároveň má přípravné řízení ovlivňující funkci, protože na základě důkazů, které se zajistí během přípravného řízení, je sestavena obžaloba.

4.1.2. Výslech svědka v přípravném řízení

Výslech svědka začíná tím, že se svědek řádně poučí podle ustanovení trestního řádu. Výslovně uvede, zda svého práva odepřít výpověď využívá či nikoliv, a zda chce a bude vypovídat. Poté se jeho osobní údaje zapíše do protokolu (viz protokol o výslechu svědka), zjistí se v jakém je poměru k obviněnému a uvede svou výpověď. Vyslýchající vše protokoluje, protokol hlasitě diktuje svědkovi. Po zaprotokolování výpovědi má svědek možnost si

³⁵ Hendrych, D., a kol. Právnícký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, dostupné na www.beck-online.cz

znovu přečíst svou výpověď uvedenou v protokolu, a v případě, že souhlasí s jeho obsahem, tak podepíše. Tím stvrzuje soulad s tím, co vypověděl a s tím, co bylo zaprotokolováno.

Osoba svědka, která je vyslýchána v přípravném řízení, musí být řádně poučena o svém právu odepřít výpověď. Je dobré, aby policejní orgán před každým výslechem nebo dovyslechnutím svědka ho řádně poučil o svých právech, tím bude jasné, zda využívá např. svého práva odepřít výpověď.

4.1.3. Výslech obviněného v přípravném řízení

Když se jedná o výslech obviněného, tak obviněný již zná z usnesení o zahájení trestního stíhání, čeho se dopustil. Obviněný musí být řádně poučen. Před samotným výslechem se obviněného vyslýchající zeptá na osobní věci a poměry. To znamená, vyslýchající se ptá zaměstnání, vzdělání, majetkové poměry, jeho čistý měsíční příjem, dále pak na rodinu – otce, matku, manžela či druhu, sourozence, děti. V neposlední řadě se zeptá, zda byl v minulosti někdy vyslýchán pro trestný čin a v případě, že byl, tak kolikrát. Výslech obviněného se zapisuje do protokolu o výslechu obviněného (viz příloha o výslechu obviněného)

4.2. V hlavním líčení

4.2.1 Stručná charakteristika hlavního líčení

Hlavní líčení je nejvýznamnější a hlavně nejdůležitější stádium trestního řízení, protože se v něm rozhoduje o vině obžalovaného a trestu či ochranném opatření a o náhradě škody, což je vlastně účel trestního řízení, aby pachatelé byli podle zákona spravedlivě potrestáni (§ 1 odst. 1 TrŘ).

Předpoklad pro konání hlavního líčení je podání obžaloby. V obžalobě je mimo jiné popsána osoba obžalovaného a pro který skutek bylo proti němu zahájeno trestní stíhání. Obžalobu podává státní zástupce. Po podání obžaloby je soud povinen postupovat tak, aby nedocházelo k průtahům v řízení a soud mohl co nejdříve v dané věci rozhodnout³⁶

³⁶ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 670

Hlavní líčení je označováno za vrchol ve fázi dokazování, protože soud přihlíží při svém rozhodování jen k důkazům, které byly provedeny a probrány při hlavním líčení. Dokazování v řízení před soudem více utvrdila i novela trestního řádu. Dokazování v hlavním líčení je prováděno na základě zásady bezprostřednosti a ústnosti. Existují však výjimky a to, podle § 207 odst. 2 TrŘ a podle § 211 TrŘ.

Další zásady, které se uplatňují v hlavním líčení je zásada řádného zákonného procesu, zásada zajištění práva na obhajobu, zásada oficiality a zásada vyhledávací, zásada rychlého procesu a zásada přiměřenosti, zásada obžalovací, zásada presumpce nevin, zásada volného hodnocení důkazů, zásada zjištění skutkového stavu věci, o němž jsou důvodné pochybnosti, zásada veřejnosti, zásada spolupráce se zájmovými sdruženími.

Den hlavního líčení stanoví předseda senátu tak, aby obžalovaný od doručení předvolání, státní zástupce a obhájce od vyrozumění měli alespoň lhůtu pěti pracovních dnů k přípravě. Tuto lhůtu lze zkrátit jen s jejich souhlasem, a pokud jde o obžalovaného, jen tehdy, jestliže se k hlavnímu líčení dostaví a o jeho a o jeho provedení výslovně žádá. U ostatních osob, které budou předvoláni k hlavnímu líčení, je třeba zachovat alespoň tří denní lhůtu (§ 198 odst. 1 TrŘ).

4.2.2 Výslech obžalovaného

Dokazování v hlavním líčení je zahájeno jeho výslechem, v případě, že je přítomen. „*Obžalovaný tak má možnost vzápětí reagovat na tvrzení obžaloby i poškozeného ve svůj prospěch již na počátku hlavního líčení ovlivnit soud. Zároveň to umožňuje soudu zjistit stanovisko obžalovaného k obžalobě a případně k uplatnění nároku na náhradu škody a na tomto základě si ujasnit, na objasnění jakých skutečností bude třeba v dalším řízení soustředit pozornost.*“³⁷

³⁷ Šámal, P., Hrachovec, P., Sovák, Z., Púry, F. Trestní řízení před soudem prvního stupně. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 1996, s. 297

Po přednesení obžaloby a vyjádření poškozeného vyslechne předseda senátu obžalovaného k obsahu obžaloby, a byl-li uplatněn nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení, též k tomuto nároku (§ 207 odst. 1 TrŘ)

Po vyjádření obžalovaného, jsou kladeny otázky v tomto pořadí:

1. předseda senátu
2. státní zástupce
3. právní zástupce
4. obhájce

Samozřejmě, může nastat situace, že obžalovaný odmítne vypovídat. Proto mohou nastat tři situace – z nichž první je v případě, když obžalovaný nevypovídal vůbec, pak se pokračuje v hlavním líčení (výpovědi svědka). Druhá situace – obžalovaný vypovídal v přípravném řízení, ale teď využívá svého práva nevypovídat, proto se použije ustanovení § 207 odst. 2 TrŘ. Třetí situace nastane v případě, že obžalovaný může odmítnout vypovídat v půlce své výpovědi, pak nemusí odpovídat na některé dotazy, může se radit se svým obhájcem. Ale nesmí se poradit s obhájcem na již položenou otázku.

Podle § 207 odst. 2 TrŘ se protokol o dřívější výpovědi obžalovaného přečte mimo výše uvedené, když se jedná v nepřítomnosti obžalovaného, anebo když se objeví podstatné rozpory mezi jeho dřívější výpovědi a jeho údaji při hlavním líčení.

V hlavním líčení má právo obžalovaný na závěrečnou řeč a poslední slovo (viz kapitola 7).

4.2.3. Výslech svědka v hlavním líčení

Výslech svědka v hlavním líčení začíná ověřením jeho totožnosti. Totožnost osoby svědka se ověřuje pomocí občanského průkazu, či jiného průkazu totožnosti. Po zaprotokolování osobních údajů svědka je svědek vyzván, aby vypovídal o objasňované události.

Svědka má povinnost vypovídat o všech skutečnostech, které jsou mu známy o trestném činu. Má právo odepřít výpověď (§ 100 TrŘ), ale musí k tomu

mít pádný argument. Protože bezdůvodně odmítnout vypovídat, může pro svědka znamenat postih pořádkovou pokutou. „Pokud k němu dojde opakovaně a jde o vyjádření nedůvěry svědka ve spravedlivé rozhodnutí soudu, může být podle okolností i urážlivým chováním vůči soudu.“³⁸ Toto chování je bráno ve smyslu trestného činu pohrdání soudem podle § 336 TZ.

Specifika výslechu svědka v hlavním líčení podle § 211 TrŘ jsou takové, že místo výslechu svědka lze přečíst protokol o jeho dřívější výpovědi. Tato situace může nastat, když soud nepokládá osobní výslech za nutný a státní zástupce, obžalovaný s tím souhlasí, dále pokud osoba svědka např. zemřela nebo se stala nezvěstnou, nebo pokud šlo o neopakovatelný a neodkladný úkon, pokud bylo zjištěno, že svědek byl předmětem násilí, zastrašování či příslibů jiných výhod. V neposlední řadě, když svědek v hlavním líčení využil práva odepřít výpověď, ale v přípravném řízení výslovně prohlásil, že svého práva nevyužívá.

Svědék má právo na svědečné podle § 104 TrŘ. Svědečné zahrnuje nárok na náhradu nutných výdajů podle zvláštního právního předpisu upravujícího cestovní náhrady a prokázaný ušlý výdělek.

³⁸ Musil, J., Kratochvíl, V., Šámal, P. a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo procesní. 3. přepracované a doplněné vydání. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 431

5. Výpověď obviněného

Osoba proti, které je vedeno trestní řízení se označuje různými způsoby, a to podle toho, v jaké fázi trestního řízení se daná osoba nachází. Jedná se o podezřelého, obviněného, obžalovaného a odsouzeného. Pojem podezřelý a obviněný je ve fázi přípravného řízení. Zatímco v řízení před soudem – obžalovaný a odsouzený.

Rozdíl mezi podezřelým a obviněným je zásadní. „*Podezřelý je ten, kdo byl v souladu s ustanovením § 76 TrŘ zadržen a dosud proti němu nebylo zahájeno trestního stíhání podle § 160 TrŘ. Dále je podezřelým osoba, proti níž je vedeno tzv. zkrácené přípravné řízení, a to od okamžiku zahájení jejího výslechu podle § 179b odst. 3 TrŘ, při kterém jí musí být sděleno, z čeho je tato osoba podezřelá, do okamžiku, kdy státní zástupce podá návrh na potrestání u soudu podle § 314b TrŘ.*“³⁹ Obviněný je ta osoba, proti níž bylo podle § 160 TrŘ zahájeno trestní stíhání.

5.1. Práva obviněného

Mezi základní práva obviněného patří **právo na obhajobu**. Evropská úmluva o lidských právech říká: „Každý, kdo je obviněn z trestného činu má právo se obhajovat osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru, nebo pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují.“⁴⁰

Podle § 2 odst. 14 TrŘ má obviněný právo **užívat svůj mateřský jazyk** nebo jazyk, o kterém uvede, že jej ovládá. V případě, že neuvede jazyk, který ovládá, má právo na ustanovení tlumočnicka. Tlumočnick obviněnému písemně

³⁹ Jelínek, J. a kol., Trestní právo procesní. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., s. 201

⁴⁰ Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 566

přeloží např. usnesení o zahájení trestního stíhání, usnesení o vazbě. (podle § 28 odst. 1, 2 TrŘ) Toto právo neplatí v případě, když obviněný prohlásí, že pořízení takového rozhodnutí nepožaduje.

Obviněný má **právo se k obvinění** podrobně **vyjádřit**, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které obvinění zeslabují či vyvracejí a nabídnout o nich důkazy (§ 92 odst. 2 TrŘ)

Podle § 65 odst. 1 TrŘ má obviněný **právo nahlížet do spisů**, pořizovat si ze spisu výpisky a poznámky, dále na svoje náklady si pořizovat kopie spisů a jejich části. Ale může nastat situace, kdy orgán činný v trestním řízení odmítne nahlídnout do spisu obviněného. Odmítnutí musí mít závažný důvod. Obviněný má právo toto odmítnutí nechat přezkoumat státním zástupce. V případě, že orgán činný v trestním řízení upozornil obviněného či obhájce na možnost prostudování spisů, nelze v této fázi odeprít obviněnému právo nahlídnout do spisu (§ 65 odst. 3 TrŘ)

Je-li vedeno řízení pro trestný čin, u něhož lze sjednat dohodu o vině a trestu, může obviněný za přítomnosti obhájce sjednat se státním zástupce dohodu o vině a trestu, kterou schvaluje soud. Je-li sjednána dohoda o vině a trestu, obviněný se vzdává svého práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým soud schválil dohodu o vině a trestu, s výjimkou případu, kdy takový rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, s níž souhlasil (§ 91 odst. 1 TrŘ)

6. Výpověď svědka

6.1. Pojem

Svědék je fyzická osoba rozdílná od obviněného a obžalovaného. Svědek je velice významná osoba v trestním řízení, protože svědecká výpověď je nejzákladnějším a především nejčastějším důkazním prostředkem. Přesto, ale trestní řád legální definici svědka neobsahuje. V trestním řádu najdeme ustanovení týkající se povinnosti a práv svědka, dále pak postup při výslechu svědka. Z dikce ustanovení § 97 TrŘ, lze odvodit, kdo je svědek. Svědkem je tedy osoba, která byla předvolána, aby vypověděla všechny známé skutečnosti o trestném činu či o pachateli, které jsou důležité pro trestní řízení. Tyto skutečnosti a okolnosti o trestném činu osoba svědka vnímala svými smysly (zrakem, sluchem apod.). Svědek nemusí být jen předvolán některým orgánem činným v trestním řízení, aby vypověděl jemu známé skutečnosti, ale může se dostavit před orgány činné v trestním řízení z vlastní iniciativy.

Od stanoviska Nejvyššího soudu (R 15/2002) rozlišujeme svědka v materiálním a formálním smyslu: *„Za svědka v materiálním smyslu je považována fyzická osoba, která vnímala skutečnosti, jež mohou být podkladem pro rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, a která o nich může vypovídat, bez ohledu na to, zda již byla orgány činnými v trestním řízení nebo některou ze stran vyzvána k výpovědi či se sama za tímto účelem přihlásila.“*⁴¹ Zatímco ve formálním smyslu se jedná o fyzickou osobu, která je v procesním postavení svědka, to znamená, že byla předvolána nebo se sama přihlásila orgánům činným v trestním řízení k podání výpovědi.

Svědeckou výpovědí se osoba svědka může dopustit trestného činu křivého obvinění a křivé výpovědi (podle § 345 a 346 TZ)

⁴¹ Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I.díl. 5.vydání. Praha: C. H. Beck 2005, s.782

6.2. Právo odepřít výpověď

Jak již bylo výše zmíněno, trestní řád obsahuje práva a povinnosti svědka. Nejzákladnějším právem je **právo odepřít výpověď** (§100 TrŘ). Jakmile je svědek řádně poučen o svých právech, může svého práva odepřít výpověď využít. To, že svého práva využívá, musí jednoznačně vyjádřit, aby nebylo pochyb o jeho projevené vůli. Na druhou stranu není možné svědka nutit, aby použil přímo zákonné formulace „nevyžívám práva odepřít výpověď“⁴² Právo odepřít výpověď jako svědek podle § 100 odst. 1 TrŘ má svědek, který je v příbuzenském vztahu k obviněnému, tzn., pokud je svědek k obviněnému v pokolení přímém, jako je sourozenec, manžel, partner, osvojenec a druh. Samozřejmě, že svědek má právo odepřít výpověď i v případě, že by svou výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, rodině a dalším osobám, jejichž újmu by pocítoval jako újmu vlastní (§ 100 odst. 2 TrŘ). Když je více obviněných, může svého práva odepřít výpověď využít jen k jednomu z obviněných, zda lze příslušnou část výpovědi takového svědka odloučit od ostatních částí, u nichž není dán důvod pro odepření výpovědi.⁴³ Jakmile svědek svého práva odepřít výpověď využije, musí uvést důvod, proč tohoto práva využívá. Je jasné, že v případě, že by svou výpovědí hrozilo nebezpečí sobě nebo někomu z blízkých, nemusí detailně uvádět důvod, proč tomu tak je. Orgán činný v trestním řízení posoudí jeho důvod, proč svého práva odepřít výpověď využívá. Pokud důvod svědka, proč využívá svého práva, orgán činný v trestním řízení neshledá za dostatečně důvodný, je svědek povinen vypovídat pod hrozbou pořádkové pokuty podle § 66 TrŘ.

6.3. Povinnost svědčit

Naproti výše uvedenému právu svědka je **povinnost svědčit** (§ 97 TrŘ). Z dikce ustanovení § 97 TrŘ lze usuzovat, že povinnost svědčit lze označit za obecnou

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, 1 Tzn 28/97, [R 18/1999-I]

⁴³ Šámal, P. a kol., Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 1477, dostupné na www.beck-online.cz

svědeckou povinnost, a to z toho důvodu, že „každý je povinen..“. Tato povinnost zahrnuje:

- dostavit se na předvolání k orgánu činnému v trestním řízení
- vypovídat jako svědek⁴⁴

Obsahem předvolání k výslechu svědka je poučení o tom, že pokud se svědek na konkrétní datum, hodinu a místo nedostaví bez dostatečné omluvy, může mu být udělena pořádková pokuta podle § 66 TrŘ a může být předveden podle § 98 TrŘ.

I když jsem výše uváděla právo svědka odepřít výpověď, tak toto právo nevylučuje povinnost dostavit se na předvolání k výslechu. Mezi dalšími, kteří jsou povinni dostavit se na předvolání k orgánu činnému v trestním řízení, jsou i osoby, kde je výslech zakázán (podle § 99 TrŘ). Tato skutečnost není zbytečná, protože jen takto může orgán činný v trestním řízení zjistit, že dané osoby svého práva opravdu vyžívají. Povinnost svědčit je nezastupitelná role svědka. Svědek svou výpověď musí učinit sám, nemůže mít zástupce. Je to pochopitelné, protože jen on sám může vypovědět o objasňované události, co vnímal svými smysly, nebo o jakých okolnostech, skutečnostech se dozvěděl od jiných osob.

6.4. Dítě jako svědek

Dítě jako svědek trestného činu, bývá samo poškozeným. Ve velké míře se jedná o trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, které nalezneme ve zvláštní části trestního zákoníku, přesněji hlava III. (§185 – 193 TZ).

Při výpovědi takového svědka se postupuje opatrněji než při výpovědi dospělého svědka. Zpravidla by se mělo postupovat tak, aby se výslech provedl jen v přípravném řízení, aby nebylo potřeba jej opakovat při řízení před soudem. Tím by mohlo dojít k negativnímu vlivu na mravní a duševní vývoj tohoto svědka.

Výslechová místnost je specifická od té běžné. Podle mého názoru je dobře, že místnost, kde má proběhnout výslech nedospělého jedince, připomíná

⁴⁴ Jelínek, J. a kol., Trestní právo procesní. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., s. 352

domácí prostředí. Místnost má polopropustné zrcadlo, jsou zde umístěny kamery a mikrofony a nechybí v pokoji ani hračky.

Při samotném výslechu musí být přítomný orgán sociálně-právní ochrany dětí a většinou se účastní i dětský psycholog.

Dokumentace výslechu je pomocí protokolu o výslechu svědka (viz příloha protokolu o výpovědi svědka).

Při výslechu dítěte jako svědka, jak bylo uvedeno výše, je potřeba ohleduplnosti. Přece jen dítě je více ovlivnitelné a důvěřivé, než dospělý člověk. Vybrala jsem si případ McMartinova předškolního zařízení, který se týkal výslechu dětí, protože si myslím, že je na něm dost názorně ukázáno, jak může dítě jako svědek být ovlivněno a zmanipulováno k odpovědi, kterou vyšetřovatel považuje za „správnou“.

6.4.1. Postupy z případu McMartinova předškolního zařízení

Případ McMartinova předškolního zařízení je kauza, která se stala v USA. Údajně se mělo jednat o satanisticky motivované rituální zneužívání dětí v centrech denní péče. Děti měly být zneužívány zhruba deset let. Za tento trestný čin, při kterém mělo být zneužito několik stovek dětí, bylo obviněno sedm učitelů. Mezi těmito učiteli nebyli jen muži, ale také starší ženy. Pozoruhodné je na tom to, že nikdo nebyl usvědčen ani odsouzen za tento trestný čin, protože se zjistilo, že podezření bylo zkonstruováno na základě klamavých informací. Tyto informace pocházely z výslechu dětí, kde výslechy byly prováděny nepatřičným způsobem. Před časem byly tyto rozhovory zveřejněny American Psychological Association. Tato asociace ve výše uvedeném výslechu označila několik problematických výslechových technik. Boukalová tyto výslechové techniky přeložila ve své knize. Jednalo se o :

- *Sugestivní otázky (např. “Pamatuješ si ty nahé obrázky“)* Touto otázkou vyšetřovatel naváděl rozhovor na určité téma.
- *Jiní lidé* – tak vyšetřovatel označoval ostatní děti, které mu odpověděly, tak jak on očekával. (např.: „*Víš o té hře [„Nahá filmová hvězda“], protože jsme tu právě měli [...] dvacet dětí, které nám o té hře řekly....*“)

- *Pozitivní a negativní následky* – pozitivní následkem ve většině případů byla slíbená nějaká odměna či pochvala. V případě nespolupráce nebo popírání nekalostí od učitelů, byla odpověď vyšetřovatele následující: „*Jsi pitomý, nebo budeš chytrý a pomůžeš nám s tím?*“
- *Otázka a odpověď* – tato technika je založena na takovém principu, že vyslychající se ptá vyslychaného na otázky, které už byly řečeny, do té doby, dokud nezmění svoji výpověď. Příkladem je tato situace :
 - *Vyslychající: „Pamatuješ si ty nahé obrázky?“*
 - *Dítě kroutí hlavou „ne“.*
 - *Vyslychající: „Nevzpomínáš si na tu část?“*
 - *Dítě kroutí hlavou „ne“*
 - *Vyslychající: „Můžeš o tom chvíli přemýšlet, dobře? Možná se ti vzpomínky na to znovu objeví.“*
- *Pobídka ke spekulaci* – vyslychající v této metodě si s dítětem hraje. Hra na „jako“ má sloužit k tomu, aby dítě v této hře promluvílo o událostech, o svých názorech. Většinou k tomu využívá maňásky a různé hračky. Příkladem je tato situace:
 - *Vyslychající: „Co myslíš, zeptejme se pana Ragse (loutka). Možná by to mohl ukázat on a vyřešit to.“*
 - *Dítě nerozumí.*
 - *Vyslychající: „Já si myslím, že to je další z těch mazaných her, co myslíš, Ragsi?“*
 - *Dítě: „ano“*
 - *Vyslychající: „Ano. Myslíš Ragsi, že se odehrálo nějaké to ošklivé dotýkání, když byla svázaná a nemohla pryč? Myslíš, že nějaké to dotýkání, které – pan Ray mohl něco takového udělat? Myslíš, že je to možné? Kde myslíš, že by se jí dotýkal? Můžeš ukázat, kde by se jí dotýkal?“ s důrazem.⁴⁵*

V tomto případě je vidět, že vyslychající přímo naváděl dítě k odpovědi. Při výslechu dětí se velmi často loutky používají, ale je třeba, aby dítě vědělo, že se nejedná o hru.

⁴⁵ Boukalová, H. Interakce a komunikace ve vyšetřování trestné činnosti z pohledu psychologie. 1. vydání. Praha: Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, 2012, s. 97-99

I když případ McMartinova předškolního zařízení se odehrával v 80. letech 20. století, myslím si, že je jakým si „vzorem“ pro vyšetřovatele, aby se těchto problematických výslechových technik vyvarovali.

7. Výpověď obžalovaného

Obviněný po nařízení hlavního líčení se označuje pojmem obžalovaný. Výpovědi obžalovaného, respektive jeho výslechu v hlavním líčení, práva odeprít výpověď, jsem se věnovala v kapitole čtvrté, proto v této kapitole nastíním zásadu presumpce nevinu, pojem „závěrečná řeč“ a právo „posledního slova“ obžalovaného.

Dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen (§ 2 odst. 2 TrŘ). Tím je uplatněna **zásada presumpce nevinu**. „*Tato zásada vyjadřuje požadavek, aby vina obžalovaného byla úplně a nepochybně prokázána. Proto ji musí mít předseda senátu (samosoudce) při studiu spisu a přípravě hlavního líčení vždy na paměti a vyvarovat se toho, aby si již jen na podkladě obžaloby a důkazů obsažených ve spise vytvořil zásadní názor na vinu či nevinu obžalovaného.*“⁴⁶

7.1. Závěrečná řeč a poslední slovo

Pokud byly provedeny všechny potřebné a navržené důkazy, a nejsou žádné další návrhy, předseda senátu prohlásí dokazování za skončené. Ještě než se odebere senát k závěrečné poradě, procesní strany mají právo provést své závěrečné řeči.

Závěrečné řeči se zaznamenávají do protokolu o hlavním líčení. Přednes závěrečné řeči, však není povinností procesních stran. V případě, že tohoto práva nevyužijí, i toto odmítnutí se zaznamená do protokolu o hlavním líčení. Trestní řád podle § 216 odst. 4 určuje pouze právo předsedy senátu přerušit závěrečnou řeč jen tehdy, vybočuje-li z rámce projednávané věci, ale nestaví obsah závěrečných řečí. „*Jejich obsahem bude zpravidla poukaz na jejich skutkovou a*

⁴⁶ Šámal, P., Hrachovec, P., Sovák, Z., Púry, F. Trestní řízení před soudem prvního stupně. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 1996, s. 258

právní stránku předmětu řízení, jak se stranám jeví z důkazů provedených v hlavním líčení, dále pak na okolnosti týkající se případného ukládání trestu, či rozhodování o náhradě škody nebo o ochranném opatření.“⁴⁷

Závěrečnou řeč provádí jako první státní zástupce a jako poslední obžalovaný, aby mohl reagovat na obsah závěrečné řeči státního zástupce. V případě, že předseda senátu povolí po závěrečné řeči obžalovaného, aby se slova „ujmul“ státní zástupce, má obžalovaný právo, aby se opět vyjádřil k tomu, co předtím řekl státní zástupce. A to z toho důvodu, aby bylo zachováno právo obžalovaného na **poslední slovo**.

Po skončení závěrečných a před odchodem k závěrečné poradě udělí předseda senátu obžalovanému poslední slovo. Během tohoto projevu nesmějí být obžalovanému, ani soudem, ani nikým jiným kladeny otázky (§ 217 TrŘ).

„Poslední slovo obžalovaného, stejně jako jeho závěrečná řeč, nejsou výsledkem obžalovaného (ani jiným důkazním prostředkem), proto mu při tomto projevu nesmí být kladeny otázky ani soudem ani žádnou z přítomných osob.“⁴⁸

Obžalovaný ale nesmí, ani v závěrečné řeči či při právu posledního slova užívat urážlivé výrazy. V protokolu o hlavním líčení se uvede i poslední slovo obžalovaného či odmítnutí tohoto práva využít.

V případě více spoluobžalovaných, předseda senátu má právo určit pořadí, ve kterém budou poslední slova obžalovaných přednesena. V případě, že s tím spoluobžalovaní nesouhlasí, rozhodne o pořadí senát podle § 203 odst. 3 TrŘ.

⁴⁷ Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I.díl. 5.vydání. Praha: C. H. Beck 2005, s. 1666

⁴⁸ Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I.díl. 5.vydání. Praha: C. H. Beck 2005, s. 1668

8. Ochrana svědka a utajený svědek

Dříve jediná možná ochrana osob byla podle zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů a prostřednictvím trestního řádu. Podle §2 odst. 1 ZPČR je úkolem policie chránit bezpečnost osob a majetku. Zabezpečování ochrany osob a majetku podle výše uvedeného ustanovení se ovšem týká aktuální nebezpečné situace. To znamená, v případě, že je ohroženo zdraví či majetek jedince, nastupuje institut policie, aby ochránil jeho bezpečnost či majetek. Ovšem na ochranu osoby, která má procesní postavení jako svědek, zúčastněná osoba na trestním řízení je vhodnější aplikovat trestní řád, přesněji § 55 odst. 2 TrŘ. Toto ustanovení se zabývá pouze ochranou svědka, nebo osoby jemu blízké, když mu zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí v souvislosti s podáním svědecké výpovědi. Proto zákonodárce měl bezpochyby důvod schválit zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

8.1. Ochrana svědka a dalších osob podle zákona č. 137/2001 Sb.

Účelem výše uvedeného zákona je upravit poskytování zvláštní ochrany a pomoci svědků a dalším osobám, kterým v souvislosti s trestním řízením zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí. Podle tohoto zákona se postupuje jen v případě, nelze-li bezpečnost osoby zajistit jiným způsobem. Za jiný způsob je míněno podle jiných zvláštních předpisů, jako např. Zákon o policii ČR nebo podle Zákona o trestním řízení soudním. Na poskytnutí zvláštní ochrany a pomoci podle tohoto zákona není právní nárok.⁴⁹

8.1.1. Ohrožená a chráněná osoba

Podle výše uvedeného zákona se jedná o ohroženou osobu v případě, že:

a) podala nebo má podat vysvětlení, svědeckou výpověď nebo vypovídala či má vypovídat jako obviněný anebo jinak pomáhala nebo má pomoci podle ustanovení trestního řádu k dosažení účelu trestního řízení, nebo

⁴⁹ O zvláštní ochraně svědka. In : 137/2001, §1,

b) je znalcem nebo tlumočником anebo obhájcem, pokud obviněný, kterého jako obhájce zastupuje, vypovídal nebo má vypovídat, aby pomohl k dosažení účelu trestního řízení, anebo

c) je osobou blízkou osobě uvedené v písmenu a) nebo b)⁵⁰

Chráněnou osobou se rozumí osoba podle a) až c), které je zároveň poskytována zvláštní ochrana a pomoc.

8.1.2. Poskytování zvláštní ochrany a pomoci

Zvláštní ochrana a pomoc, která se podle tohoto zákona poskytuje je na rozdíl od § 55 odst. 2 TrŘ nadstandardní a bude se aplikovat jen v omezených a nezbytně nutných případech.⁵¹ Poskytování zvláštní ochrany a pomoci je prostřednictvím Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky. Zvláštní ochrana a pomoc poskytována Vězeňskou službou České republiky je v případě, když chráněná osoba je ve vazbě, nebo když vykonává trest odnětí svobody.

Aby byla poskytnuta zvláštní ochrana a pomoc podle výše zmíněného zákona je potřeba souhlasu ohrožené osoby. Teprve až po souhlasu ohrožené osoby se podá návrh na poskytování zvláštní ochrany a pomoci státnímu zástupci, policii nebo soudci prostřednictvím ministra spravedlnosti. Tento návrh musí být schválen ministrem vnitra.

V případě, že hrozí ohrožené osobě nebezpečí bezprostředně, není potřeba souhlasu ministra vnitra, ale postačí souhlas policejního prezidenta nebo souhlas generálního ředitele vězeňské služby.

Poskytováním zvláštní ochrany a pomoci se rozumí podle § 3 odst. 1 OchrSv *soubor opatření, které zahrnují*

- *osobní ochranu*

⁵⁰ O zvláštní ochraně svědka. In : 137/2001, §2,

⁵¹ Vantuch, P. Nový zákon o ochraně svědka a dalších osob a boj s organizovaným zločinem [Právní rozhledy 8/2001, s. 359]

- *přestěhování chráněné osoby včetně příslušníků její domácnosti a pomoc chráněné osobě za účelem jejího sociálního začlenění v novém prostředí*
- *zastírání skutečné totožnosti chráněné osoby*
- *prověřování dodržování podmínek poskytování zvláštní ochrany a pomoci*

Osobní ochrana znamená nepřetržitou nebo pravidelně se opakující přítomnost policistů, kteří jsou v bezprostřední vzdálenosti od chráněné osoby. Poněkud složitější je přestěhování chráněné osoby i jejich rodinných příslušníků. Jedná se totiž o radikální změnu životního stylu, což může znamenat i ovlivnění psychiky člověka, pak je otázkou, když chráněná osoba i její rodinní příslušníci se přestěhují, zda se adaptují v novém městě, začlení se mezi místní kolektiv. Další otázkou je vyřešení pracovní situace, ale také školní docházky (když vezmeme v úvahu, že mezi chráněnými osobami budou i děti). V tomto ohledu by měla být nápomocná policie, která by měla ulehčit danou situaci, například tím, že těmto osobám pomůže najít pracovní místo a vhodnou školu. Tento soubor opatření je odstupňován od nejmenšího rozsahu změny životního stylu po nejradikálnější. Posledním opatřením je totiž změna totožnosti chráněné osoby. Touto změnou se rozumí jiné osobní údaje. Nejedná se však jen o změnu např. občanského průkazu, a jiných průkazů totožnosti, ale původní osobní údaje se změní ve všech informačních systémech, dalo by se říci, že vznikne „nová identita“. Chráněné osobě se vystaví tzv. krycí doklad. Krycí doklad vystavuje policie nebo Ministerstvo vnitra. Tyto „nové identity“ jsou vedeny ve zvláštních seznamech, oddělených od pravdivých údajů. Orgány veřejné správy jsou povinni spolupracovat s policií, v těchto případech je povolena výjimka, a to podle § 3 odst. 1 zákona č. 101/2000, o ochraně osobních údajů.

Krajský soud v Hradci Králové ze dne 4. 9. 2008 judikoval, že v trestním řízení nelze podle § 55 odst. 2 TrŘ per anal. utajit totožnost tlumočnicka, a to ani s poukazem na skutečnost, že tlumočnick může být ohroženou a chráněnou osobou ve smyslu ustanovení § 2 OchSv. Z odůvodnění se dočteme, že závažným pochybením přípravného řízení je podle okresního soudu, přibrání tlumočnicka na čl. 354. K tomu okresní soud uvedl: „ Zde policejní orgán ČTS : ČOOZ-14/V7-2006 jako tlumočnicka z jazyka kyrgyzského do jazyka českého a naopak na slib přibral osobu, kterou podle § 55 odst. 2 TrŘ utajili. Tento postup je v rozporu

nejen s citovaným ustanovením § 55 odst. 2 TrŘ, neboť utajit podle tohoto ustanovení lze pouze svědka nebo osobu jemu blízkou, ale i ustanovením § 29 odst. 1 TrŘ ve vztahu k § 11 odst. 2 z. č. 36/1967 Sb. ve znění změny č. 322/2006 Sb. Takové opatření je nepřezkoumatelné a je vyloučená možnost účastníků řízení vznést námitku k osobě tlumočnicka za předpokladu, že by se dozvěděli o okolnostech, pro které by byl jako tlumočnick vyloučen. Tento nezákonný postup má pak závažný dopad i na všechny úkony – překlady, které tento tlumočnick ve věci učinil. V daném případě jde o věc zásadní, neboť velká část hovorů byla uskutečněna a zaznamenána v kyrgyzském jazyce a ve zvláštní příloze spisu jsou založeny jejich překlady, jejichž správnost lze tak s ohledem na výše uvedené zpochybnit. Tento utajený tlumočnick také překládal písemnosti obviněného N. J., jejichž obsah byl rozhodující při posuzování koluzních důvodů vazby ve smyslu ustanovení § 67 písm. b) TrŘ.“ Krajský soud v Hradci Králové se ztotožnil s tímto názorem okresního soudu. Je třeba rozlišovat režim ustanovení § 55 odst. 2 TrŘ, podle něhož lze utajit pouze totožnost a podobu svědka, a režim podle zákona č. 137/2001 Sb., podle něhož lze poskytovat ochranu a pomoc tzv. ohroženým osobám, kterými mohou být nejen svědci, ale i obvinění, znalci, tlumočnicki, obhájci a osoby jim blízké. Názor, že utajovat totožnost a podobu (osobní údaje) je možné pouze u svědka, nikoli tedy u jiné osoby na řízení zúčastněné, jako např. tlumočnicka, znalce atd., zastává soudní teorie i praxe a je vyjádřen rovněž v komentáři k trestnímu řádu (Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 5.vydání. Praha : C. H. Beck 2005, s. 370)⁵²

8.1.3. Povinnosti chráněné osoby

Chráněná osoba je povinna podle § 6 OchrSv dodržovat *podmínky zvláštní ochrany a pomoci, řídit se pokyny příslušníků policie a příslušníků vězeňské služby a dále pak informovat bezodkladně policisty a příslušníky vězeňské služby o všech nových skutečnostech a změnách, které mohou být významné pro postup policie a vězeňské služby podle tohoto zákona.* V případě, že chráněná osoba bude dodržovat tyto povinnosti je velká pravděpodobnost, že zvláštní ochrana a pomoc bude vykonána s úspěšným výsledkem.

⁵² Krajský soud v Hradci Králové, 10 To 319/2008 [TR 4/2009, s. 120]

8.1.4. Oprávnění a povinnosti policie a vězeňské služby

Podle částí třetí výše uvedeného zákona je policie a vězeňská služba oprávněná *zpracovávat osobní údaje, zajišťovat bezpečnost chráněných osob, zajišťovat bezpečnost chráněných prostor, prověřovat chráněné osoby, zastírat činnosti policie, zastupovat chráněnou osobu v rozsahu jejího pověření, poskytnout finanční prostředky chráněné osobě* a povinna *při využívání oprávnění uvedených v tomto zákoně dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného tímto zákonem (zákon o OchrSv.)*⁵³

8.1.5. Ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci

Jedním z důvodů ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci je nedodržení povinností, které jí zákon o zvláštní ochraně a pomoci ukládá (§ 6 OchrSv). Poskytování zvláštní ochrany a pomoci zanikne, vzala-li chráněná osoba svůj souhlas na poskytování zvláštní ochrany a pomoci zpět. Účinnost tohoto zpětvzetí souhlasu nastává, když je zpětvzetí souhlasu písemně doručeno na policii. Nemusí se jednat jen o souhlas s poskytováním zvláštní ochrany a pomoci, ale také může jít o odvolání souhlasu se zpracováním osobních údajů. Poskytování zvláštní ochrany a pomoci je totiž na základě souhlasu a především součinnosti chráněné osoby, proto dalším způsobem, jak lze ukončit poskytování zvláštní ochrany a pomoci je právě tehdy, když chráněná osoba porušuje veřejný zájem v době, kdy je jí poskytována zvláštní ochrana a pomoc. A v neposlední řadě je ukončeno poskytování zvláštní ochrany a pomoci, když pominou důvody, pro které byla poskytována tato ochrana a pomoc. Za důvod se může považovat např. odhalení a odsouzení osoby, která chráněné osobě vydírala či jiným nezákonným způsobem ovlivňovala průběh trestního řízení. Nepostačí, když zjevně pominou důvody, ale musí být policií podán návrh na ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci. V návrhu musí být uvedeny všechny

⁵³ O zvláštní ochraně svědka, In: 137/2001 Sb., § 8-20

rozhodné skutečnosti, které by měly být příčinou ukončení poskytování zvláštní ochrany a pomoci. Tyto skutečnosti posoudí a popřípadě schválí ministr vnitra.

8.1.5 Náklady na poskytování zvláštní ochrany a pomoci

Náklady na zvláštní ochranu a pomoc podle výše zmíněného zákona hradí stát. Z důvodové zprávy č. 137/2001 Dz se dočteme, že se předpokládá, že na tuto zvláštní ochranu a pomoc, kterou zabezpečuje Policie České republiky, bude potřeba 55 policistů a 5 občanských zaměstnanců policie. Předpokládaný roční rozpočet vychází, jen co se mzdových nákladů týče, na 22 milionů Kč. Zajisté tato částka není celková, neboť nestačí jen zajištění policistů, ale také materiálně technické zabezpečení a náklady na opatření vykonaných policií. Na materiálně technické zabezpečení se odhadovala částka 52 milionů Kč a na náklady na opatření vykonané policií na cca 30 milionů Kč. Suma sumárum se jedná o částku 104 milionů Kč, za předpokladu, že se každoročně bude chránit jen 10 ohrožených osob⁵⁴.

Na tento předpokládaný rozpočet věcně reagoval Vantuch, který si položil otázku, co když se stane, že za jeden rok bude třeba ochránit více než 10 osob. Udává příklad, kdy jsou dva svědkové, kteří jsou členem organizované zločinecké skupiny a je potřeba ochránit nejen je, ale i jejich rodiny. Pak právě nastává ta situace, kdy je potřeba ochránit více než deset jedinců. Dokonce uvádí, co když tato situace nastane na počátku roku. Znamenala by tato situace vyčerpání rozpočtu, který je připraven na zvláštní ochranu a pomoc a do konce roku by se nesměla další osoba chránit? ⁵⁵Předpokládám, že pokud by nastala tato situace, řešením bude konkrétní rozpočtové opatření státního rozpočtu.

⁵⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 137/2001

⁵⁵ Vantuch, P. Nový zákon o ochraně svědka a dalších osob a boj s organizovaným zločinem [Právní rozhledy 8/2001, s. 359]

8.2. Ochrana svědka podle § 55 odst. 2 TrŘ nebo-li anonymní svědek

Ochrana svědka podle § 55 odst. 2 TrŘ nastává, nasvědčují-li zjištěné okolnosti tomu, že svědku nebo osobě jemu blízké v souvislosti s podáním svědectví zřejmě hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení jejich základních práv, a nelze-li ochranu svědka spolehlivě zajistit jiným způsobem.

Újmou na zdraví se rozumí, jak lehká újma, těžká újma, ale i ublížení na zdraví. Do lehké újmy se řadí např. i pohmožděniny. Není zde potřeba zprávy o lékařském ošetření nebo o pracovní neschopnosti.

„ Z povahy věci vyplývá, že hrozí-li svědku nebo osobě jemu blízké smrt, jsou nepochybně též splněny podmínky tohoto ustanovení (arg. a minore ad maius), zvláště když jde o nejvýznamnější základní právo (srov. Čl. 6 LPS – právo na život)“⁵⁶

Ochrana svědka nastává, nelze-li ochranu svědka zajistit jiným způsobem, je zde minimální zásah do práv člověka a jedná se o subsidiární možnost takového postupu.⁵⁷

Podle výše uvedeného ustanovení se ochrana svědka zajistí utajením jeho totožnosti. To znamená, že při výslechu této osoby, která má procesní postavení jako svědek, se do protokolu nezapíše svědkovo pravé jméno a příjmení, ale zapisují se údaje smyšlené, které jsou součástí spisu. Jeho pravé osobní údaje se vedou zvlášť od trestního spisu. Tento svědek musí být náležitě poučen o právu požádat o utajení své osoby. Protokol o výslechu svědka je tedy podepsán smyšleným jménem a příjmením. Některá trestně procesní literatura, pak tohoto svědka označuje pojmem utajený svědek, nebo anonymní svědek.

⁵⁶ Šámal, P. a kol., Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 381, dostupné na www.beck-online.cz

⁵⁷ Jelínek, J. a kol., Trestní právo procesní. 5. aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s., s. 366

Ochrana svědka se zajišťuje v přípravném řízení při úkonech, jako jsou rekognice, rekonstrukce, vyšetřovací pokus. Důležité je, aby obviněný nebo jeho obhájce při těchto úkonech nepřišel do styku se svědkem. Proto se použijí prostředky, které tomu zabrání, jako je např. polopropustné zrcadlo, audio nebo video spojení při některém zvláštním způsobu dokazování.

Výslech anonymního svědka v hlavním líčení se vyskytuje výjimečně. Spíše se přečte jeho výpověď s tím, že před předčtením výpovědi anonymního svědka, se vyzve obžalovaný, aby opustil jednací místnost.

Díky výsledku anonymního svědka dochází k omezení práv obhajoby obžalovaného. Proto Ústavní soud ze dne 9. února 2006 pod sp. zn. III. ÚS 499/04 ve věci ústavní stížnosti L. M. judikoval, že *k odsouzení obžalovaného nemůže dojít výlučně a ani v převážné míře na základě výpovědi, tzv. utajených svědků (§ 55 odst. 2 TrŘ)*. V daném případě stěžovatel L. M. byl odsouzen hlavně na základě výpovědi anonymních svědků, a to se neslučuje se základní podstatou práva na spravedlivý proces.

9. Závěr

Myslím si, že ve své diplomové práci jsem nastínila problematiku nejběžnějších důkazních prostředků, jako je výpověď obviněného, obžalovaného a svědka v trestním řízení.

Má diplomová práce je spíše více zaměřena na přípravné řízení, než na řízení před soudem. Oprávněným důvodem je totiž skutečnost, že jsem měla možnost konzultace na Policii České republiky, přesněji na Územním odboru v Táboře, oddělení obecné kriminality. Konzultaci mi poskytl plk. Ing. Bc. Jiří Štecher, který je vedoucí územního odboru a dále pak mpor. Bc. Pavel Kolín, vedoucí 2. oddělení obecné kriminality. Díky těmto osobám, jsem měla možnost teoretické poznatky, z níže uvedeného seznamu odborné literatury, spojit s praxí.

Dokazování je v podstatě nejdůležitější částí trestního řízení. Od roku 2002 se ve větší míře provádí dokazování před soudem, než v přípravném řízení. Nejzákladnějším a nejčastějším důkazním prostředkem je výpověď. Výslech je nejběžnější kriminalistická metoda. Účelem výslechu jsou právně relevantní informace, které jsou uloženy ve vědomí člověka. Tyto informace se získávají reprodukcí ve formě výpovědi. Výslech lze rozlišit podle procesního postavení osob, kriminalisticko-taktických hledisek apod. Od toho se odvíjejí práva a povinnosti vyslychaných osob. Vyšetřovatelé při výslechu používají taktiku, dokážou poznat, zdali, vyslychaná osoba vypovídá pravdivě, či nikoliv, a to díky verbální i nonverbální komunikaci mezi vyslychajícím a vyslychaným (např. zkřížené ruce nebo nohy, uhýbání pohledem, zadrhování se či pomlky v řeči apod.).

Zvláštní způsoby dokazování, které jsem ve své práci uvedla, jako je konfrontace, rekognice, rekonstrukce a prověrka výpovědi na místě jsou podpůrnými prostředky, aby mohly být odstraněny rozpory ve výpovědi obviněného nebo svědka. Každý z těchto důkazních prostředků má své nezastupitelné místo v přípravném řízení. Tyto důkazní prostředky pomáhají kriminalistům k usvědčení pachatelů trestných činů.

Další kapitolou, kterou jsem se zabývala, byla pravidla a postupy ve stádiích trestního řízení. Stručně jsem charakterizovala přípravné řízení a hlavní líčení. V podkapitole přípravného řízení jsem se zabývala postupem výslechu obviněného a svědka. Dále v hlavním líčení jsem se zaměřila na postup výslechu obžalovaného a svědka.

V kapitole výpověď obviněného jsem pouze nastínila rozdíl mezi podezřelým a obviněným. A uvedla jsem některá základní práva obviněného, jako právo na obhajobu, právo nahlížet do spisů atd. Tato kapitola je spíše o vysvětlení výše uvedených pojmů, protože výpovědí obviněného, jako takovou, jsem se zabývala v předchozích kapitolách.

Dále jsem se zaměřila na výpověď svědka. Především pojmem „svědek“. Nejzákladnější právo svědka je právě odepřít výpověď podle § 100 TrŘ a nejzákladnější povinností, je podle § 97 TrŘ, povinnost svědčit. Proto jsem toto právo a tuto povinnost více rozebrala v této kapitole. Naproti tomu jsem nastínila problematiku výslechu svědka jako dítěte.

Na výpověď obžalovaného jsem se více zaměřila ve čtvrté kapitole, proto v sedmé kapitole nazvané „výpověď obžalovaného“ jsem vymezila pojem „obžalovaný“ a zásadu presumpce nevinny. Dále jsem nastínila právo závěrečné řeči a posledního slova.

Osmá kapitola s názvem „Ochrana svědka a utajený svědek“ je zaměřena na ochranu svědka podle zákona č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a dále pak podle § 55 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). V této kapitole jsem se snažila o stručný přehled problematiky ochrany svědka podle výše uvedených právních předpisů, dále jsem se zabývala pojmem utajený svědek. V souvislosti s ochranou svědka podle zvláštního předpisu jsem vymezila pojem „ohrožená a chráněná osoba“, dále povinnosti a oprávnění Policie ČR a Vězeňské služby ČR, dále pak způsob poskytování této zvláštní ochrany a pomoci.

Resumé

My thesis provides an overview of the most common forms of evidence such as the testimony of an accused, a defendant and a witness, as it regulates the Criminal Code. Most of this work is focused on the preliminary proceedings before the court. A valid ground is the fact that I had an opportunity to consult my work with the head of a general crime investigator. Thanks to the circumstances my thesis is focused only on theoretical knowledge but also on practical examples.

Making evidence is the most important part of the criminal proceedings. Since 2002, we have more fully examined the evidence before the court, than in the pre-trial proceedings. The most basic and the most common is a statement. The most common forensic method is a hearing. The purpose of the hearing is legally to get some relevant information from human consciousness. This information is obtained in the form of reproducing testimony. Hearing can be distinguished according to procedural status of persons, forensic and tactical aspects, etc. Rights and obligations are determined of the interviewed persons. Investigators at the interrogation use tactics, they can see – thanks to both verbal and non-verbal communication (such as crossed arms or legs, dodging view, pauses in speech, etc.) - whether the interviewed person tells the truth or not.

Furthermore, I tried to provide a comprehensive view on some special forms of evidence. I have dealt with confrontation, recognition, reconstruction and inspection testimony. The mentioned evidence, I always said to the individual meaning of why and when to use specific evidence and last but not least even its documentation.

The following chapter was called rules and procedure at the stages of criminal proceedings. This chapter is divided into pre-trial and at trial (or trial in front of the court). As the name suggests, it can be found how the hearing progresses. The actual hearing starts by greetings to the interrogated. Ever since that moment the psychological contact between interrogator and interrogated starts to shape.

In the chapter Statement of the accused I tried to describe the basic rights of the accused, including the right to a fair trial, the right to defense, the right insight into the file. It explains what is the difference between the suspect and the accused. Who is eligible to be accused, and the right to testify.

The following chapter is about the testimony of a witness. In the chapter you can find who the witness is, what rights and obligations has, who is qualified, who is not qualified to be a witness, furthermore when the witness threatens further offense of perjury according to § 346 of the Criminal Code. At the end of the chapter I outlined the problems of hearing children, how easily the child can be manipulated and influenced.

In the next chapter I focused on the testimony of a defendant, then the defendant becomes an accused, what the presumption of Innocence means. I explained the role of defense counsel in the trial. Finally I explained the difference between the final speech and the last word of the accused one.

The last chapter is devoted to the protection of a witness and a secret witness, according to Act 137/2001 Coll., about the special protection of witnesses and other persons in a connection with criminal proceedings and in accordance with § 55 article 2 of the Criminal Procedure Code. The special law regulates not only witness protection, but also other people. Among other people are family members, advocates, interpreters, expert witnesses, as well as cooperating defendant. Unlike the Criminal Procedure Code, the Act defines who is referred as a protected and endangered person, as well as a method of providing special protection and assistance and the rights and obligations of the police and the prison service too.

Seznam použité literatury

LITERATURA:

- 1) STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 278 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-86898-40-7.
- 2) VÁLKOVÁ, Helena, ed. a STOČESOVÁ, Simona, ed. *Nad institutem korunního svědka: sborník příspěvků z odborného semináře 6. února 2003 v Plzni*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta právnická, 2003. 93 s. ISBN 80-7082-982-6.
- 3) RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky: vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2001. 230 s. Právnické učebnice. ISBN 80-86473-03-1.
- 4) STRAUS, Jiří a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 173 s. ISBN 978-80-7380-367-4.
- 5) MUSIL, Jan, KONRÁD, Zdeněk a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. xxiii, 583 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
- 6) SPURNÝ, Joža. *Psychologie výslechu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 114 s. ISBN 80-7178-846-5.
- 7) NESVADBA, Petr. *Policejní etika*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 315 s. ISBN 978-80-7380-195-3
- 8) JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo procesní*. 5., aktualiz. vyd., V nakl. Linde 1. vyd. Praha: Linde, 2007. 749 s. ISBN 978-80-7201-641-9.
- 9) RŮŽIČKA, Miroslav a ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2004. xxiv, 808 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-7179-817-7.
- 10) RŮŽIČKA, Miroslav a ZEZULOVÁ, Jana. *Zadržení a vazba v českém trestním procesu*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2004. xxiv, 808 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 80-7179-817-7.
- 11) ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řízení před soudem prvního stupně*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 1996. XXI, 576s. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 80-7179-049-4.

- 12) MUSIL, Jan a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo procesní*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. xlix, 1166 s. Právní učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.
- 13) BOUKALOVÁ, Hedvika. *Interakce a komunikace ve vyšetřování trestné činnosti z pohledu psychologie*. 1. Vydání. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2012, 157 s. ISBN 978-80-7308-409-7
- 14) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck 2005. 1453 s. ISBN 80-7179-405-8
- 15) ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád. Komentář II. díl*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck 2005. 1422 s. ISBN 80-7179-405-8
- 16) KMEC J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., Bobek, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3
- 17) ŠÁMAL, Pavel. a kol.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0

ODBORNÉ ČLÁNKY

1/ Vantuch, P. Nový zákon o ochraně svědka a dalších osob a boj s organizovaným zločinem., [Právní rozhledy 8/2001, s. 359]

2/Mareš, J. „Slepý“ svědek. *Kriminalistický sborník*. 2009, č. 3.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

- O trestním řízení soudním (trestní řád). In: *141/1961 Sb.*
- Trestní zákoník. In: *40/2009 Sb.*
- O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže. In: *218/2003 Sb.*
- O zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením. In: *137/2001 Sb.*
- O obětech trestných činů. In: *45/2013 Sb.*
- Novela trestního řádu. In: *265/2001 Sb.*
- O policii České republiky. In: *273/2008 Sb.*

INTERNETOVÉ ZDROJE:

- Nález - Ústavní soud, III. ÚS 535/06, [Výběr ÚS 668/2007] dostupné na <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqg5pxm6lcmvzf651tl43dmoa&conversationId=2040984>

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky, 5 Tz 8/89, [R 54/1990 tr.], dostupné na <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptcojzgbpxexzvgrpxi4q&conversationId=2041253>
- Usnesení - Krajský soud v Hradci Králové, 10 To 319/2008 [TR 4/2009, s. 120] dostupné <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptembqhfpxi4s7grpxg5dsl4ytema&conversationId=2041804>
- Hendrych, D., a kol. Právníký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, dostupné na <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=nnptembqhfpxi4s7grpxg5dsl4ytema&conversationId=2041845>
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, 1 Tzn 28/97, [R 18/1999-I] dostupný: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?type=html&documentId=njptcojzhfpxexzrhbpxi4q&conversationId=2041663>

SEZNAM ZKRATEK:

ZPČRzákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

TrŘzákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

OchrSvzákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Příloha – protokol o rekognici podle fotografií

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
Územní odbor Tábor
Oddělení obecní kriminality
Služby kriminální policie a vyšetřování
Soběslavská 2763, 390 05 Tábor

Č. j. KRPC-

Tábor 2. října 2013
Počet listů: 5

Protokol o rekognici osoby podle fotografií dle § 104b trestního řádu

I.

V Táboře dne 2. října 2013 v 09.30 hodin v Táboře na PČR ÚO OOK v trestní věci NP - přečin legalizace výnosů z trestné činnosti, podle § 210(1a)2 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit NP tím, že od konce roku 2009 do 20.3.2013 poznamená identifikační znaky u OA ŠKODA Octavia 1Z, r.z. 6U9 9638, rok vjř. 2008, VIN - TMBHS1Z782052470 majitele Václava, nar. bylo podle § 104b odst. 1, odst. 4 tr. řádu přikročeno k rekognici osoby podle fotografií.

Rekognice je provedena podle fotografií ve smyslu ust. § 104b odst. 4 tr. řádu, protože není možno ukázat osobu, která má být poznána, neboť jedná se o osobu neznámého pachatele, který má být prostřednictvím rekognice osoby ustanoven.

Rekognice je provedena jako neodkladný a neopakovatelný úkon, neboť jeho provedením může být zjištěna osoba, která se dopustila jednání, pro které je toto trestní řízení vedeno, když dosavadní prověřování nevedlo ke zjištění pachatele.

Rekognice je prováděna jako neodkladný úkon ve smyslu § 160 odst. 4 tr. řádu, neboť z hlediska účelu trestního řízení, což je zjištění a ustanovení osoby možného pachatele, věc nesnese odkladu na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání.

Přítomné osoby a jejich procesní postavení:

Rekognici provedl:	por. Milan K, nar., trv. bytem
Poznávací osoba (svědek):	Milan K, nar., trv. bytem
Soudce:	Mgr. , soudce Okresního soudu v Táboře
Nezúčastněná osoba:	nebyla přítomna
Další přítomné osoby:	advokát
Zapisovatel:	

Poznávací osoba, byla poučena podle svého procesního postavení jako svědek.

Poučení:

Podle § 97 tr. řádu jste povinen vypovídat jako svědek o tom, co je vám známo o trestném činu a jeho pachateli a nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.

2. strana protokolu o rekognici osoby podle fotografií

Podle § 101 odst. 1 tr. řádu vás upozorňuji na význam svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu. Výpověď svědka slouží v trestním řízení jako důkaz.

Podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku je trestně odpovědný i živé jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku je trestně odpovědný i živé jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání, takže je podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku trestně, pokud jako svědek před policijským orgánem, který koná příslušné řízení podle trestního řádu, uvedete umyšlené nepravdy o okolnostech, které má podstatný význam pro rozhodnutí anebo takovou okolnost zamlže.

Podle § 99 odst. 1 tr. řádu nesmíte být vyslyšeni o okolnostech, týkajících se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, jež jste povinen zachovávat v tajnosti, ledaže byste byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn.

Podle § 99 odst. 2 tr. řádu nesmíte být vyslyšeni též tehdy, jestliže by jste svoji výpověď porušil státem uloženou nebo uznanou povinností mlčenlivosti, ledaže by vás této povinnosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu tuto povinnost máte, zprostil.

Podle § 124 trestního zákoníku se za státem uloženou nebo uznanou povinností mlčenlivosti považuje mlčenlivost, která je uložena nebo uznaná jiným právním předpisem. Za státem uznanou povinností mlčenlivosti se podle trestního zákoníku nepovažuje taková povinnost, jež vzniká není vymezen jiným právním předpisem, ale vyplývá z právního úkonu učiněného na základě jiného právního předpisu.

Podle § 99 odst. 3 tr. řádu se zákaz výslechu podle odstavce 2 nevztahuje na svědeckou výpověď, týkající se trestného činu, stran něhož máte oznamovací povinnost podle trestního zákoníku (§ 368). Rovněž se nevztahuje na svědeckou výpověď o utajovaných informacích klasifikovaných ve zvláštním zákoně stupněm utajení „Důvěrně“ nebo „Výhraně“.

Podle § 100 odst. 1 tr. řádu máte právo odmítnout výpověď jako svědka, jste-li příslušným obviněným v pokolení přímém, jeho sourozencem, ovdovělým, ovdovělou, manželkou nebo druhou, se-li obviněných více a v uvedeném poměru jste jen k některému z nich, máte právo odepřít výpověď ohledně jiných obviněných jen tehdy, není-li možné odlišit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž jste v tomto poměru.

Podle § 100 odst. 2 tr. řádu máte oprávnění odepřít výpověď, pokud by jste svoji výpověď způsobil nebezpečí trestního stíhání sebe, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, ovdovělému, manželce, partneru nebo ústku, anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu byste přímým pocítoval jako újmu vlastní.

Podle § 100 odst. 3 tr. řádu odepřít výpověď však nemůžete, máte-li stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle § 368 tr. zákoníku. Neoprávněné odepření výpovědi je podle § 66 tr. řádu možno postihnout pořádkovou pokutou až do výše 50 000 Kč.

Podle § 211 odst. 3 tr. řádu odpovíte-li podle § 100 tr. řádu vypovídat před soudem, bude vaše výpověď z příslušného řízení před soudem předána, pokud jste před výslechem v připraveném řízení prohlásil, že svého práva odepřít výpověď podle § 100 tr. řádu nevyužíváte.

Podle § 103 tr. řádu ve spojení s ustanovením § 93 odst. 1 tr. řádu a § 95 odst. 2 tr. řádu máte právo dříve než dříve odpovídat nahlednout do zjištěných poznámek, které však musíte vyslyšeti, pokud o to požádáte, předložit k nahlednutí. Po skončení výslechu vám bude předložen a přečten, nebo požádáte o to, bude vám předčten. Máte právo žádat jeho doplnění, opravy a změny v souladu s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 tr. řádu protokol o výslechu, který byl proveden bez přítomnosti zapisovatele, je rušno před podpisem přeložte k předání nebo předat za přítomnosti nezúčastněné osoby. Má-li vyslyšený protř obsahů protokolu námitky, je rušno je projednat v přítomnosti přítomné osoby a výsledek projednání protokolů.

Podle § 2 odst. 14 tr. řádu máte právo používat své mateřský jazyk nebo jazyk, o němž prohlásíte, že jej ovládáte.

Jako svědek máte podle § 104 odst. 1 tr. řádu nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci. Nárok vznikne, jestliže ho nesplátníte do 90 dnů po svém výslechu.

Podle § 95 odst. 2 tr. řádu máte právo požádat o utajení své podoby a podpisů protokolů smyšleným jménem a příjmením, pod kterým budete v trestním spisu veden, jestliže zjištěná okolnost nevedoucí k tomu, že vám nebo osobě blízké v souvislosti s podáním svědecké hrcoz újma na zdraví nebo jiné vězné nebezpečí posazení zvláštností práva.

V případě seznámení se s utajovanými informacemi chráněnými zvláštním zákonem je Vaší povinností zachovávat o nich mlčenlivost a neumožnit k nim přístup neoprávněné osobě, dodržovat ostatní povinnosti

3. strana
protokolu o rekognici osoby podle fotografií

stanovené zvláštním zákonem (zák. č. 412/2005 Sb. a související předpisy). Nesplnění této povinnosti může zakládat trestní odpovědnost podle § 317 a § 318 tr. zákoníku.

Zvláště jsem byl poučen o svém právu dle § 100 trestního řádu k předmětné věci nevypovídat, k tomuto poučení uvádím, že svého práva **nevyužívám** a rekognice se **zúčastním**.

Dále jsem byl zejména poučen podle § 345 trestního zákoníku a § 346 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku o následcích křivého obvinění a křivé výpovědi, k tomuto poučení uvádím, že jsem mu velmi dobře rozuměl, jsem si plně vědom váhy své výpovědi a možných důsledků, které z toho plynou.

II.

Poznávající osoba byla vyzvána, aby nejprve popsal(a) poznávanou osobu a okolnosti při nichž ji vnímal(a), popřípadě znaky nebo zvláštnosti, podle nichž by bylo možné poznávanou osobu poznat a uvádí:

K tomu tedy uvádím :

Dne 10.3.2010 jsem zakoupil na inzerát přes S-BAZAR osobní automobil tovární značky SKODA OCTAVIA, barvy stříbrné, provedení Combi, RZ už nyní nevím a to od osoby, která se mi představila jako Milan, příjmení nyní nevím, myslím že ~~neznámé~~. Tato osoba se mi prokázala dokladem, konkrétně OP, kde byla i jeho fotografie. S touto osobou jsem v rámci zakoupení uvedené věci komunikoval nejdříve po telefonu, potom jsem se osobně jel na vozidlo podívat do Prahy, potom mu ta osoba vozidlo přivezla do místa mého bydliště. Telefonní číslo na tu osobu někde doma mám, ale když na něho volám, tak neexistuje.

Zakoupení vozidla bylo provedeno na základě písemné kupní smlouvy, které měla ta osoba již předepsanou my jsem tam potom při podpisu jsem doplnil pouze naše nacionále. Místo prodeje bylo jak jsem již uvedl v místě mého současného bydliště, což je v Bechyni, okr. Tábor.

K popisu osoby, od které jsem uvedené vozidlo zakoupil uvádím, že se jednalo o muže přibližného stáří do 25 let, postavy hubené, střední asi 175 cm, obličej, vlasy kratší, barvu nevím, vousy neměl, brýle nenosil, kouřil, mluvil česky bez přízvuku, zvláštní znamení neměl. Byl sám, nikdo další s ním jako doprovod nebyl.

Poznávající osobě bylo předloženo fotoalbum s kopiemi fotografií osob v následujícím pořadí:

Fotoalbum č. 1 které obsahuje 5 barevných portrétních fotografií mužů označenými čísly 1 - 5.

(Totožnost osob je uvedena zvlášť, v legendě fotoalba a k této neměla poznávající osoba přístup.)

4. strana
protokolu o rekognici osoby podle fotografií

Fotoalbum č. 2 které obsahuje 5 barevných portrétních fotografií mužů označenými čísly 1 - 5.

(Totožnost osob je uvedena zvlášť, v legendě fotoalba a k této neměla poznávající osoba přístup.)

III.

Podmínky provedení rekognice:

Rekognice osoby byla provedena v budově PCR ÚO Soběslavská 2763, Tábor, v kanceláři č. ~~401~~, v denní době, při umělém zářivkovém osvětlení na základě předložených fotoalb č.1 a č.2.

Průběh rekognice

Poznávající osobě byla dána možnost, aby si v klidu prohlédla fotoalbum. Tato prohlídka trvala celkem 5 minut a poznávající osoba prohlásuje:

Poznávající osobě bylo předloženo nejprve fotoalbum č.1 s 5 ks fotografií portrétů mužů, kdy tyto fotografie jsou označeny pořadovými čísly 1 - 5. Poznávající osobě bylo umožněno, aby si v klidu prohlédla fotografie ve fotoalbu. Tato prohlídka trvala 3 minuty a poznávající osoba prohlásuje :

Po prohlédnutí tohoto fotoalba č.1 uvádím, že z předložených 5-ti fotografií, by muž, se kterým jsem jednak o koupi vozidla, mohl být na fotografii pod číslem 4, ale nejsem si zcela jist.

Poznávající osobě bylo dále předloženo fotoalbum č.2 s 5 ks fotografií portrétů mužů, kdy tyto fotografie jsou označeny pořadovými čísly 1 - 5. Poznávající osobě bylo umožněno, aby si v klidu prohlédla fotografie ve fotoalbu. Tato prohlídka trvala 2. minuty a poznávající osoba prohlásuje :

Po prohlédnutí tohoto fotoalba č.2 uvádím, že v tomto případě uvádím, že by to mohla být ta dvojka, tedy muž na fotce č.2, na předložené fotografii má ale méně vlasů, než tehdy ve skutečnosti. Je to již asi doba 3 let, takže určitě to nevím.

IV.

Závěr

Poznávající: Milan

závěrem uvádí, že sice označil dvě fotografie, ale to, že by to byl ten muž si není zcela jist. Dále uvádí, že ho označil podle rysů obličeje, kdy dodal, že ten muž měl protáhly obličej a tmavší vlasy, neví ale jestli černé nebo hnědé.

K tomuto dále dodal, že by možná mohla poznat toho muže jeho žena paní Michaela ~~Matejková~~, která byla při koupi uvedeného vozidla rovněž přítomna.

Poznávající osoba Milan /data shora/ ve dvou případech označil jako muže, od kterého měl koupit uvedené vozidlo, avšak s výhradami, že si není ale zcela jist, osobu Tomáš, nar. Protokol o rekognici byl předložen všem účastníkům k přečtení s poučením o možnosti provedení jeho oprav nebo doplnění. Po přečtení všichni přítomní prohlašují, že protokol odpovídá stavu, průběhu a v něm uvedeným zjištěním, a proto nežadají změn, oprav ani doplnění.

Skončeno a podepsáno dne 02.10.2013 v 10:02 hodin.

rekognici provedl:

nezúčastněná osoba:

poznávající osoba:

osoby přítomné rekognici:

soudce:

Okresního soudu v Táboře

Příloha – protokol o rekonstrukci

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
Územní odbor Tábor, Oddělení obecní kriminality
Soběslavská 2763
390 05 TÁBOR

Č.J.KRPC-- TČ-2012-020871 Slapsko 21. listopadu 2012
Počet listů: 5

PROTOKOL O REKONSTRUKCI ve smyslu ustanovení § 104d) tr. řádu

I.

V trestní věci obviněného Pavla nar. trv. bytem V.....
K..... pro zločin těžké ublížení na zdraví dle ust. § 145 odst. 1 tr.
zákoníku spáchaného ve stádiu pokusu dle ust. § 21 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se měl
dopustit tím, že
v bídně nazjištěné době od 00.00 do 01.00 hodin v přesně nezjištěný den na počátku měsíce
září 2012 v místnosti bývalé prádelny v přízemí bytového domu čp. 20 v obci Slapsko, okr.
Tábor, fyzickou napadl poškozenou Marii nar. 25. trv. bytem
..... okr. Tábor, tím způsobem, že jí v době, kdy k němu poškozená stála otocená
zády, náhle omotal kolem krku síťový kabel od rychlovarné konvice, který v uvedené
místnosti nalezl, v zadní části krku poškozené kabel zkrátil, přitáhl si ji k sobě a začal ji škrtnit,
příběh jí stáhl na zem a donutil ji tím kleknout si a pokračoval ve škrtnutí poškozené, která
se v důsledku škrtnutí nemohla nadechnout nebo vykřiknout, kdy pouze sjela a dusila se,
načež Pavel Hájek svého jednání sám zanechal po příchodu dvou dcer poškozené do
uvedené místnosti, přičemž tímto jednáním poškozená utrpěla hematomy na krku a po dobu
2-3 dnů měla potíže s mlouvou,

bylo podle § 104d odst. 1 tr. řádu přikročeno k rekonstrukci.

1) Osoba podstupující rekonstrukci: obviněný Pavel nar. trv. b.
2) Rekonstrukci provedli: por. Mgr. Pavel - knižně ÚO Tábor,
..... SKP-V, UUK
3) Místo rekonstrukce: v místnosti bývalé prádelny v přízemí bytového
domu čp. 20 v obci Slapsko, okr. Tábor
4) Důvody a účel rekonstrukce: Obnověním situace a okolností prověřit výpověď
obviněného Pa..... i zejména k upřesnění, kde
přesně došlo k napadení poškozené, jakým
způsobem obviněný napadení provedl
5) Figuranti: por. Bc. M..... por. Bc.

2. strana
protokolu o rekonstrukci

6) Použité pomůcky: zajištěná stopa č. 1 - kabel od rychlovarné konvice
7) Rekonstrukci přítomni: Obhájce: mgr.
Znalce z oboru odvětví soudní
lékařství doc.
kriminalistický technik ÚO Tábo.
- videodokumentace
8) Neúčastněná osoba:
9) Dokumentace rekonstrukce: - videozáznam, který je nedílnou součástí protokolu
o rekonstrukci
- fotodokumentace, která je nedílnou součástí
protokolu o rekonstrukci
- písemný protokol
10) Podmínky rekonstrukce: exteriér: tma, viditelnost dobrá
interiér: viditelnost dobrá, neomezuující, umělé
osvětlení
teplota interiéru +15 st. Celsia
11) Rekonstrukce započata: dne 21.11.2012 v 05.25 hodin

Poučení obviněného:
Podle § 33 odst. 1 trestního řádu a § 92 odst. 2 trestního řádu máte právo vyjádřit se ke všem skutečnostem,
které se vám kládou za věru a důkazům o nich, nejste však povinni poskytnout výpověď. Můžete uvést okolnosti a důkazy
spolučinné k vašemu obhájení, čímž nevrhýte, podávat žádosti a opravné prostředky. Máte právo zvolit si obhájce a s ním
se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého
výslechu nemůžete radit o tom, jak odpovědět na je položené otázky. Můžete žádat, abyste byli vyslyšeni za
účasti svého obhájce, a aby se obhájce zúčastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165 trestního řádu). Jestli-
ve vezbte nebo výkonu trestu odněti svobody, můžete s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.
Podle § 92 odst. 3 trestního řádu Vám mohou být kladey otázky k doplnění výpovědi nebo odstranění
nejasností, nejjasností a rozporů. Otázky musí být kladey jasné a nezaměnlivé bez předstílení klamavých a
nepravdivých okolností, nesmí v nich být naznačeno, jak na ně odpovědět.
Podle § 33 odst. 2 trestního řádu odevzdáte-li, že nemáte dostatek prostředků, abyste si mohli náklady obhájení,
rozhodně předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že máte nárok na obhajobu bezplatnou nebo za
sníženou odměnu. Podle § 33 odst. 3 trestního řádu podáváte v přípravném řízení návrh na rozhodnutí o
obhajobě bezplatně nebo za sníženou odměnu včetně příloh, jimiž prokazujete jeho důvodnost, prostřednictvím
státního zástupce, v řízení před soudem jako prostřednictvím soudce, který koná řízení v prvním stupni.
Podle § 65 odst. 1 trestního řádu máte právo nahlízet do spisů, číst si z nich výpisy a poznámky a na svoje
někdy si pořizovat kopie spisů a jejich částí. Podle § 65 odst. 2 trestního řádu vám může toto právo policejní
orgán ze závažných důvodů odepřít, důvod odepření, pokud o to požádáte, přehledně státní zástupce.
Podle § 93 odst. 1 trestního řádu vám může být dovoleno, aby dříve než dáte odpověď, jste nahléli do
písemných poznámek, které musíte poskytnout, počítáte-li o to, předložit k nahlénutí.
Podle § 157a odst. 1 trestního řádu máte právo kdykoliv v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby
byl odstraněn průtahy v řízení nebo závedy v postupu policejního orgánu.
Podle § 165 odst. 1 trestního řádu se můžete se souhlasem policejního orgánu zúčastnit vyšetřovacích úkonů a
klást otázky vyslyšeným svědkům.
Podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku je trestné, obviněný-li živě jiného ze spáchaní něho činu, podle § 345
odst. 2 trestního zákoníku je trestné, obviněný-li živě jiného ze spáchaní trest..... nu v úmyslu přivodit mu
trestní stíhání.

S. ...

3. strana
protokolu o rekonstrukci

Podle § 557c trestního řádu máte za povinnost uvést adresu pro účely doručování písemností určených k vašim rukám.

Podle § 95 odst. 2 trestního řádu máte právo, aby vám po skončení výslechu byl protokol předložen k přečtení nebo počítání o to, aby byl přečten. Máte právo žádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v souladu s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 trestního řádu protokol o výslechu, který byl proveden bez přítomnosti zapisovatele, je nutno ohební podpisem předčítat k přečtení nebo počítat za přítomnosti výsledek pojmout to protokolu.

Podle § 66 odst. 1 trestního řádu vás dále poučuji o tom, že kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení, nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle trestního řádu, může být v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000,- Kč.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo užívat svůj mateřský jazyk nebo jazyk o kterém uvedete, že jej ovládáte. Podle § 28 odst. 1 trestního řádu neovládatel jazyk, který ovládáte, nebo uvedete-li jazyk či dialekt, zejména téžné osobu v seznamu tlumočnicků, ustanoví vám orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk vaší národnosti nebo úřadů jazyk státní, jehož jste občarem a pro který jazyk nebo dialekt není vaší národností nebo úřadů jazyk státní, jehož jste občarem.

Rekonstrukce dle ust. § 104a/1, 2 tr. řádu se koná, má-li být obnovením situace a okolností, za kterých byl trestní čin spáčen nebo které k němu mají podstatný vztah, provedena výpovědí podezřelého, obviněného, spolupachatele, policizanta nebo svědka, jestliže jiné důkazy provedené v trestním řízení nepostačují k objasnění věci. Na postup při rekonstrukci se přiměřeně užívá ustanovení o vyšetřovacím pokusu. Dle ust. § 104a/3 tr. řádu k úkonům, které souvisí s vyšetřovacím pokusem, v tomto případě s rekonstrukcí, nesmí být podezřelý, obviněný, policizant nebo svědek, který má právo odeprít výpověď, žádným způsobem donucován.

10. 10. 2011

4. strana
protokolu o rekonstrukci

II.
Průběh rekonstrukce

Obviněný k poučení uvádí: Poučení jsem porozuměl. Zvláště jsem byl poučen o svém právu podle § 33 odst. 1 trestního řádu k věci nevyprávět, k tomuto poučení uvádím, že svého práva nevyužívám a vypovídat chci a budu, rekonstrukce se dobrovolně zúčastním.

Vyjádření přiznávající osob k původnosti situace, která byla na místě úkonu vytvořena:

Obviněný: nemám námitek

Obhájce: nemám námitek

Ostatní: nemají námitek

- 1) Obviněný byl vyzván, aby ukázal na figurantce a figurantovi, jakým způsobem probíhala komunikace mezi ním a Marií H. a jak došlo k fyzickému kontaktu.

K tomuto obviněný uvádí: Byli jsme v místnosti bývalé prádelny, kde jsem se sešel s Marií. Přišel tam za námi kamarád, který pak odešel. Já jsem Marii řekl, že půjdeme za ním, ale to se jí nelíbilo. Já jsem seděl z čela stolu zády ke dveřím z chodby, paní H. seděla z boku stolu po mé levé ruce. Popíjeli jsme víno. Měl jsem PET láhev nevíni ještě to byl 1 litr nebo 2 litry. Nevzpomínám si, kolik jsem vína z PET láhve vypil. Já jsem chtěl, abychom šli za tím kamarádem, ale pan Hrabánková nechtěla. Zvednul jsem se od stolu. Paní H. pořádně se oběma na zídli. Vzjal jsem jí za ruku a zvednul ze zídli. Ona se začala bránit. Držal jsem jí za ruku a začal jsem se pošťuchovat. Já jsem pak otevřel dveře do chodby domu. Jak jsem se otočil tak na zemi ležel kabel od konvice, tak jsem ho zvednul a držel jsem ho v ruce. V tom jsem viděl, že na chodbě jsou dvě doery paní H. Na chodbě bylo rozsvícené světlo.

Otázka provádějícího: Ve výslechu obviněného jste uvedl jiné skutečnosti, můžete to vysvětlit?

Aho, teď až na místě jsem si uvědomil jak to bylo a přečetl jsem si výslech paní H. a mluvím jsem s obhájcem, tak jsem se rozhodl, že budu vypovídat pravdivě. Těžko bych jí tím kabelem obejmul. Nikdy v životě bych jí neublížil.

Otázka provádějícího: Došlo mezi Vámi k nějakému fyzickému násilí? Jenom to pošťuchování, nikdy v životě bych jí neublížil.

Otázka provádějícího: Byl jste ovlivněn alkoholem či jinými látkami. Pil jsem víno, nevíni kolik jsem toho vypil, nevíni jak jsem se cítil.

Otázka provádějícího: Jedl jste něco předtím? Něco jo, ale nevíni co a kdy.

Otázka znalce: Jaké jste pil víno, kdy jste začal pít, kolik měříte a vážíte? Pil jsem červené víno, nevíni od kdy, vážím 80 kg a měřím kolem 180 cm.

III.
Závěr

E

Příloha – protokol o výslechu svědka

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY
Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
Územní odbor Tábor
Oddělení obecné kriminality
Služby kriminální policie a vyšetřování
Soběslavská 2763, 390 05 Tábor

Č. j. KRPC- /TČ-2013-020871

Tábor 21. března 2014
Počet stran: 3

Protokol o výslechu svědka

V dne v hodin byl vyslechnut

jméno, příjmení:

jméno, příjmení(rodné):

datum narození:

místo narození:

Trvalé bydliště:

tel.:

Současné bydliště:

tel.:

Adresa pro účely doručování:

tel.:

Adresa zaměstnavatele:

Místo zaměstnání:

Postavení v zaměstnání:

Průkaz totožnosti:

Vyslýchán v trestní věci
skryto

poměr k obviněnému

Jako svědka vás poučuji:

Podle § 97 tr. řádu jste povinen vypovídat jako svědek o tom, co je vám známo o trestném činu a jeho pachateli anebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.

Podle § 2 odst. 14 tr. řádu máte právo používat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o němž prohlásíte, že jej ovládáte.

Podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. řádu jsou na žádost svědka a dalších osob vyjmenovaných zákonem vedeny údaje o bydlišti a doručovací adrese, o místě výkonu zaměstnání či povolání nebo podnikání a o osobních, rodinných a

3. strana
protokolu o výsledku svědka

podat v přípravném řízení policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a v řízení před soudem soudy, který rozhoduje nebo rozhodoval v prvním stupni.

Jako svědek máte podle § 104 odst. 1 tr. řádu nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci. Nárok zanikne, jestliže ho neuplatníte do tří dnů po svém výslechu.

V případě seznámení se s utajovanými informacemi chráněnými zvláštním zákonem je Vaší povinností zachovávat o nich mlčenlivost a neumožnit k nim přístup neoprávněné osobě, dodržovat ostatní povinnosti stanovené zvláštním zákonem (zák. č. 412/2005 Sb. a související předpisy). Nesplnění této povinnosti může zakládat trestní odpovědnost podle § 317 a § 318 tr. zákoníku.

Vyjádření svědka k poučení a věci:

Před započatím výslechu jsem byl vyslyšajícím řádně poučen jako svědek dle ustanovení uvedených na tomto protokolu, poučení jsem plně porozuměl a dalšího vysvětlení si nežadám.

Zvláště jsem byl vyslyšajícím poučen o svém právu dle § 100 trestního řádu k předmětné věci nevyprávět, k tomuto poučení uvádím, že svého práva **nevyužívám - využívám** a vypovídat **chci a budu - nechci a nebudu**

Žádost podle § 55 odst. 1 písm. c) tr. řádu **nepodávám. – podávám**

Žádost podle § 103a tr. řádu **nepodávám. – podávám**

Po poučení podle § 104 odst. 1 trestního řádu uvádím, že svědecké si **nežadám - žádám**

Dále jsem byl vyslyšajícím zejména poučen podle § 345 tr. zákoníku a § 346 odst. 2 tr. zákoníku o následcích křivého obvinění a křivé výpovědi, k tomuto poučení uvádím, že jsem mu velmi dobře rozuměl, jsem si plně vědom váhy své výpovědi a možných důsledků, které z toho plynou.

To je vše co jsem chtěl k věci uvést, protokol mi byl hlasitě diktován a souhlasí s mou výpovědí, po skončení protokolace jsem měl možnost si jej znovu pozorně pročit, s jeho obsahem souhlasím, nežadám v něm žádných změn ani doplnění a jako správný jej podepisuji dne v hodin.

svědek